

Sporen

Jaargang 6, nummer 1

Maart 2013

Nieuwsbrief van de
Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging

Inhoud

1	Editoriaal	<i>B. Declercq</i>
2	Excursiekalender	
3	22 ^e Vlaamse Mycologendag	<i>Mycolim</i>
5	Educatieve bijeenkomsten	
6	Een ver(r)assing in de Bourgoyen te Gent	<i>H. Baeté / F. Hampe</i>
8	Ribeszwermkommetje geen toevalstreffer meer?	<i>G. Buelens</i>
11	Coprientjes op de grond	<i>J. Volders</i>
19	<i>Hymenoscyphus pseudoalbidus</i> - Van Essenvlieskelkje naar Vals essenvlieskelkje	<i>L. Deceuninck</i>
23	En de grootste paddenstoel is ...	<i>W. Veraghtert</i>
24	Uit de moleculaire keuken	<i>W. Veraghtert</i>
26	Afdelingsnieuws ZWAM	
27	Bib-nieuws	<i>L. de Nave</i>
28	Nieuwtjes uit de recente tijdschriften	<i>R. Steeman / W. Veraghtert</i>
30	Het KVMV-weekend 2013	<i>C. Pieters</i>
31	Index van de eerste 5 jaargangen	

Omslagtekening: *Russula* sp. - Germaine Langendries (†)

Editoriaal

Geachte leden

Na een zoveelste voorspeld einde van de wereld overleefd te hebben, zijn we opgelucht een nieuw jaar ingestapt. Ik wil alle leden hierbij gezondheid en voorspoed toewensen en een flinke portie passie, wat ons leven pas echt boeiend maakt. De gevolgen van de financiële crisis die de westerse landen trof, zullen nog wel enkele jaren blijven nazinderen, maar één en ander wijst erop dat het ergste leed reeds geleden is.

Traditioneel blikken we even terug op het voorbije jaar. Dat jaar zal ons bijblijven als één van de natste jaren van de voorbije decennia, waarbij geen enkel seizoen gespaard bleef. Regelmatig regen staat bij mycologen echter synoniem voor zegen. Het aantal nieuwe en zeldzame vondsten voor onze regio was dan ook nauwelijks bij te houden. Verder onderzoek moet nog uitwijzen of hier zelfs soorten nieuw voor de wetenschap tussen zitten. Vorig jaar namen we ook afscheid van prof. Paul Van der Veken, grondlegger van onze vereniging. Zijn inzet voor de Vlaamse mycologie verdient een waardig vervolg.

In een recente INBO-nieuwsbrief lezen we dat een studie, uitgevoerd in Gent, aantoonde dat mensen die in een groenere buurt wonen zich een stuk beter voelen dan mensen die in een minder groene buurt wonen. De dagdagelijkse waarneming van groen blijkt hierbij van doorslaggevend belang te zijn. Groene jongens als we zijn, hadden we al langer ervaren dat groen gelukkiger maakt. Maar een bevestigende studie is mooi meegenomen. Vermits onze gemeentebesturen ons steeds opnieuw een gelukkig nieuwjaar wensen, kunnen ze dat in de toekomst beter doen met wat minder asfalt en beton en wat meer groen, niet alleen rond, maar ook en vooral binnen de gemeente.

Het nieuwe seizoen wordt officieel geopend met de Mycologendag. Dit jaar wordt die georganiseerd door de afdeling Mycolim en gaat door op 16 maart te Diepenbeek. Hier zal o.a. uitgebreid ingegaan worden op de interessante vondsten van het voorbije jaar.

U merkte het beslist al, na vijf jaargangen stak de redacteur ons trimestrieel tijdschrift in een nieuw kleedje. We laten er u met volle teugen van genieten.

Bernard Declercq
voorzitter KVMV

Excursiekalender

D = dagexcursie, V = voormiddag, N = namiddag

Voor **AMK** is het uur van samenkomst steeds **9.45 uur**, vertrek om **10 uur**, tenzij anders vermeld! Deelname aan een activiteit geschiedt op eigen verantwoordelijkheid. De aangeduide reisweg geldt bij vertrek vanuit Antwerpen. Enkel deelnemen aan de namiddagexcursie is mogelijk na afspraak met de contactpersoon.

Voor **OMMW** is het uur van samenkomst bij excursies steeds **9.30 uur**, tenzij anders vermeld!

Voor **ZWAM** is de afspraak ter plaatse telkens te **9.30 uur (D)** of **14.00 uur (N)**.

Weekexcursies van de AMK-Werkgroep Mycologie

Om de twee weken gaat de werkgroep op excursie, telkens op donderdagvoormiddag. De leden worden per mail, of telefonisch op vraag, verwittigd van de excursieplaatsen. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Lieve Deceuninck: lieve.deceuninck@skynet.be of 03/455 01 27. (Uitleg werking: zie Sporen nr. 1-2)

Reeds door de afdelingen vastgelegde excursies tot eind juni

zaterdag 20-04-2013 - OMMW (V)

Dendervallei te Gijzegem/Herdersem (tussen Aalst en Dendermonde) met klemtoon op allerlei kleine fungi. Samenkomst a/d kerk (kerkplein) van Gijzegem. Loep aanbevolen!

Contact: H. Ruysseveldt (058/31 52 96) of Marie-Anne Neirinckx (0486/07 50 30)

zondag 28-04-2013 - AMK (D)

Antwerpen Linkeroever. Bijeenkomst aan de terminus van trams 5-9-15 en halte tram 3 (trams 9 en 15 stoppen ook in het Centraal station – Diamant). Van op Antwerpse ring (E17) richting Gent; na de Kennedytunnel eerste afrit (6 - L.O.) nemen. Afspraak parking (P+R) tegenover de verkeerslichten aan het einde van de afrit. Leiding: A. de Haan (03/669 91 34 of 0486/63 94 67)

zondag 28-04-2013 - ZWAM (N)

Meerdaalwoud te Bierbeek. Afspraak op de parking aan het begin van de Kromme dreef voor een excursie "voorjaarssoorten". Komende uit de richting Leuven,

Meerdaalwoud binnenrijden via Naamsesteenweg tot net voorbij het Ecoduct. Daarna in het dal rechtsaf en na 100 m parkeren.

Contact: Georges Buelens (0471/20 50 14, maar let op: geen bereik in het bos!)

zaterdag 04-05-2013 - KVMV-excursie (D)

Voormiddag: **Provinciaal Domein van Nieuwenhoven** te Sint-Truiden. Samenkomst om 9.30 u. parking Domein Nieuwenhoven, Hasseltse steenweg z/n, 3800 Sint-Truiden. Vanuit Kortebos richting Sint-Truiden nemen; een 2-tal km verder staat aan de rechterkant een wegwijzer naar het domein. De parking ligt 1 km verderop.

Namiddag: **Speelhof** te Sint-Truiden. Samenkomst om 14.00 u. op de parking t.o. het Speelhof, Speelhoflaan 5, 3800 Sint-Truiden. Wie alleen 's namiddags wil aansluiten, neemt contact op met de contactpersoon.

Dit is een KVMV-activiteit, waarop alle mycologen uitgenodigd worden. Organisatie: Mycolim.

Contact: Hugo Vanderlinden (0475/67 20 88)

zondag 19-05-2013 - AMK (D)

Broek De Nayer en **Biezenweiden** te Willebroek. Afspraak aan de kerk van Heindonk. Neem op E19 afrit 9 Mechelen-Noord; dan N16 richting St-Niklaas; in Heffen rechtsaf naar Heindonk. Of via A12 afrit N16 richting Mechelen; in Heffen linksaf naar Heindonk.

Leiding: A. de Haan (03/669 91 34 of 0486/63 94 67)

zaterdag 25-05-2013 - OVMW (V)

Provinciaal domein Osbroek te Aalst. Samenkomst infobord natuurreservaat, Frans Blanckaertdreef. E40, afrit 19 Aalst; op rond punt 2^e afslag (N9-Parklaan) en ca. 500 m verder rechtsaf, dreefje naar natuurreservaat + parking (+ sportterrein).

Contact: Marie-Anne Neirinckx (0486/07 50 30)

zondag 02-06-2013 - AMK (D)

Het Goor (V) en **Steenbeemden** (N) te Kessel. Afspraak aan de kerk van Kessel-Station t.h.v. Stationssteenweg 225 B, 2560 Kessel, langs de spoorweg en aan de hoofd-

weg tussen Emblem en Kessel.

Leiding: Wim Veraghtert en Roosmarijn Steeman (0485/68 88 48)

zondag 16-06-2013 - AMK / ZWAM (D)

Walenbos te Houwaart. Afspraak om 9.45 uur aan de kerk van Houwaart, Haldertstraat (3390 Tielt-Winge). Aansluiten na de middag kan, na telefonische afspraak. Contact en gids: Georges Buelens (0471/20 50 14)

zondag 30-06-2013 - AMK (D)

Walenhoek (V) en **Niels Broek** (N) te Niel. Afspraak op parking Delhaize (Reet) vlakbij A12, op de hoek van de 's Herenbaan en de Antwerpsestraat. Neem komend vanuit Antwerpen op de A12 tijdig de parallelweg (niet de aanzet van de tunnel), die Antwerpsestraat heet. Aan het kruispunt met de 's Herenbaan rechtsaf; de winkel is goed zichtbaar. Best lunchpakket voorzien.

Leiding: Judith De Keyser (0495/69 89 50)

22^e VLAAMSE MYCOLOGENDAG

KONINKLIJKE VLAAMSE MYCOLOGISCHE VERENIGING

16 maart 2013

Georganiseerd door **Mycolim**

Plaats: UHasselt, Campus Diepenbeek, Agoralaan – Gebouw D zaal H3, 3590 Diepenbeek

Bereikbaarheid

Alle informatie over de bereikbaarheid van de campus te Diepenbeek vindt u op <http://www.uhasselt.be/contact-en-ligging>.

De campus beschikt over een ruime parking.

Lunch

In de cafetaria van de universiteit zijn er broodjes en drank te koop. U kunt er een warme maaltijd (soep, hoofdgerecht, dessert en drank) bekomen voor € 10. Hiervoor moet u zich inschrijven vóór 8 maart bij Gut Tilkin (011/72 59 24 of driesen.tilkin@gmail.com). De betaling gebeurt op de dag zelf.

PROGRAMMA

- 09.30 u. *Ontvangst met koffie*
- 10.00 u. Verwelkoming
- 10.05 u. Meeldauwen, anders bekeken.....Raf Leysen
- 10.35 u. First results of the revision of *Russula* subsection *Griseinae* in EuropeFelix Hampe
- 11.05 u. Truffels in Vlaanderen.....Dieter Slos
- 11.35 u. Myxomyceten en epifytische mossen, een opportuniteit.....Myriam de Haan
- 11.50 u. Groepsfoto

Middagpauze

- 13.30 u. Algemene Vergadering KVMV
- 14.00 u. Waarom niet alle paddenstoelen overal groeienWim Veraghtert
- 14.25 u. Merkwaardige ascomyceten van 2012Bernard Declercq
- 14.50 u. “*Telamonia* in Vlaanderen”: een orgelpunt?André de Haan
- 15.15 u. Nieuwe of bijzondere vondsten 2012 voor Vlaanderen
..... Robert De Ceuster, Ronny Boeykens, Wim Veraghtert, Luc Lenaerts
- 16.00 u. Slotwoord.....Bernard Declercq

Iedereen is van harte welkom. Toegang gratis!

∞ 2009 ∞

∞ 2010 ∞

∞ 2011 ∞

∞ 2012 ∞

Educatieve bijeenkomsten

De bijeenkomsten (W) in **Gent** gaan door om 10.00 uur (tot ten laatste 16.00 uur) bij de Onderzoeksgroep Mycologie van de Universiteit Gent, K.L. Ledeganckstraat 35, 2^e verdieping. De toegang is het gemakkelijkst via de plantentuin. De microscopie-avonden beginnen om 19.30 uur ; gebruik 's avonds de hoofdingang.

De bijeenkomsten in **Antwerpen** gaan door in de Bioruimte van de UA, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen; aanvang telkens om 20.00 uur, tenzij anders vermeld. Vóór iedere vergadering (behalve bestuurlijke vergaderingen) is er vanaf 19.30 uur gelegenheid om boeken uit de bibliotheek te ontlenuen. Het opstellen van de microscopen voor praktijklessen en mycologische werkgroepavonden gebeurt bij voorkeur vóór 20.00 uur zodat de sessies vlot kunnen beginnen. De bib is steeds gesloten de 4^e dinsdag van de maand.

De ZWAM-bijeenkomsten in **Diest** gaan door van 19.30 tot 22.00 uur in het Natuurcentrum van Provinciaal domein Halve Maan, Omer Vanoudenhovelaan 48 te Diest.

dinsdag 02-04-2013 - AMK (Antwerpen)

Jaarlijks BIB-nazicht. De bibliotheek wordt regelmatig aangevuld met nieuwe boeken en tijdschriften. Na verloop van tijd dringt een herschikking van de schabben zich op en moeten een aantal boeken herkaft worden. Vanavond zijn dan ook enkele vrijwilligers welkom die onze bibliothecaris Lucy de Nave een handje willen toesteken.

maandag 08-04-2013 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

dinsdag 09-04-2013 - AMK (Antwerpen)

AMK-Stuurgroep: alle leden zijn welkom bij de bespreking van de AMK-werking en de lopende projecten.

dinsdag 16-04-2013 - AMK (Antwerpen)

Practicumavond: Mosklokjes (*Galerina*) onder leiding van André de Haan.

dinsdag 23-04-2013 - KVMV (Antwerpen)

KVMV-bestuursvergadering. BIB gesloten.

woensdag 24-04-2013 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

dinsdag 30-04-2013 - AMK (Antwerpen)

Determinatieavond met bijzondere aandacht voor de microscopische kenmerken. Breng uw vondsten mee en we brengen ze samen op naam.

maandag 06-05-2013 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

dinsdag 07-05-2013 - AMK (Antwerpen)

Les microscopische technieken: Sleutelen in Agaricales. Leiding: André de Haan. Start om 19:30 u. Gelijkijdig hiermee houdt de redactieraad van Sporen haar vergadering.

dinsdag 14-05-2013 - AMK (Antwerpen)

Practicumavond: Slijmzwammen (*Myxomyceten*). Breng zelf materiaal mee of werk met herbariumspecimens die voorhanden zullen zijn. Onder begeleiding van Myriam de Haan en aan de hand van de huidige literatuur, uit de omvangrijke bibliotheek van onze vereniging, worden de vondsten op naam gebracht.

dinsdag 21-05-2013 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

dinsdag 21-05-2013 - AMK (Antwerpen)

Thema-avond: Structuur op je PC. Een massa foto's van mooie en interessante vondsten, vele sites en sleutels om bij te houden, hoe vind jij ze na verloop van tijd snel terug? Een interactieve brainstormingsavond om tips en trucs uit te wisselen. Coördinatie: Lieve Deceuninck en Hugo De Beuckeleer.

dinsdag 28-05-2013 - AMK (Antwerpen)

Voordrachtavond: Bijzondere vondsten van 2012 met Jac Gelderblom en Lieve Deceuninck.

maandag 03-06-2013 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

dinsdag 04-06-2013 - AMK (Antwerpen)

Determinatieavond met bijzondere aandacht voor de microscopische kenmerken. Breng uw vondsten mee en we brengen ze samen op naam.

dinsdag 11-06-2013 - AMK (Antwerpen)

AMK-Stuurgroep: Alle leden zijn welkom bij de bespreking van de AMK-werking en de lopende projecten.

maandag 17-06-2013 - ZWAM (Diest)

Mycologische werkgroep. Breng uw vondsten mee en we proberen ze samen op naam te brengen.

dinsdag 18-06-2013 - AMK (Antwerpen)

Determinatieavond met bijzondere aandacht voor de microscopische kenmerken. Breng uw vondsten mee en we brengen ze samen op naam.

dinsdag 25-06-2013 - KVMV (Antwerpen)

KVMV-bestuursvergadering. BIB gesloten.

Een ver(r)assing in de Bourgoyen te Gent

Hans Baeté - hans.baete@gmail.com & Felix Hampe - felix.hampe@email.de

Op 4 brandplekken nabij een dijk van de Leie die door de Bourgoyen te Gent kronkelt, werden op Driekoningen 2013 respectievelijk circa (!) 300, 350, 20 en 30 vruchtlichamen van een oranje gekleurde zakjeszwam aangetroffen. Op 4 andere plekken in de buurt was er geen spoor van fungi te bekennen. Volgens iemand die vroeger in de Bourgoyen werkte, dateren al deze brandplekken van vorig jaar of van het jaar daarvoor. Om de asco op

naam te brengen werden sleutels geraadpleegd:

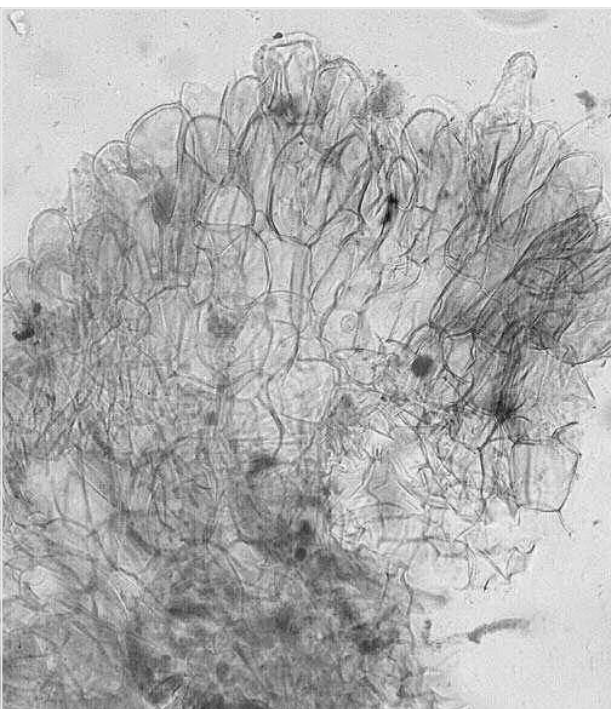
- ◆ clé des discomycètes carbonicoles van R. Dougoud (2009, zie <http://www.ascofrance.com>);
- ◆ die Gattung *Anthracobia* Boud. van H.H. Höymeyer & H. Schnackertz (Beihefte zur Kenntnis der Pilze Mitteleuropas III: 427-438, 1987).

Een microscopisch beeld van de sporen, asci en parafysen brengt ons bij het genus *Anthracobia* (foto 1). Dit is alvast in overeenstemming met het

Foto 1. Sporen, asci en parafysen van *Anthracobia macrocystis*; 1 streepje = 1 µm (foto Hans Baeté)

uitzicht van de vruchtlichamen (foto 3, met groene kraagjes: algen?). De niet tot 2 maal gesepteerde, hoogstens 45(-60) µm lange randharen zijn eerder onopvallend en worden daarom ook 'clavate hyphal outgrowths' genoemd. Ze zijn kenmerkend voor *A. macrocystis* en onderscheiden zich van de duidelijk langere en meer gesepteerde randharen van *A. melaloma* (foto 2, zie ook Fungi of Switzer-

land partim Ascomycetes, p. 106). Ook de randharen van *A. nitida* zijn meestal langer en meer gesepteerd dan deze van *A. macrocystis*, maar het verschil is wel minder uitgesproken. Volgens de online verspreidingsatlas van de Nederlandse Mycologische Vereniging is dit Oranjerood houtskoolbekertje een zeer zeldzame en ernstig bedreigde Rode-Lijstsoort. Roosmarijn Steeman, die drie jaar brandplekken heeft onderzocht en daarover nog zal publiceren in *Sterbeekia*, stelt dat alle brandplekfungi in Vlaanderen zeldzame verschijningen zijn. Tijdens haar onderzoek werd *A. macrocystis* wel het vaakst gemeld. In de Bourgoyen werd tot dusver echter nooit gericht naar carbonicole zwammen gezocht. Wel werden er in 2010 twee atypische soorten op brandplekken waargenomen: *Coprinellus radians* (Rosse viltinktzwam) en *Tephrocybe tylicolor* (Kleine grauwkop). Kortom: al hetgeen in de Bourgoyen uit de asse herrijst, blijkt een verrassing te zijn.

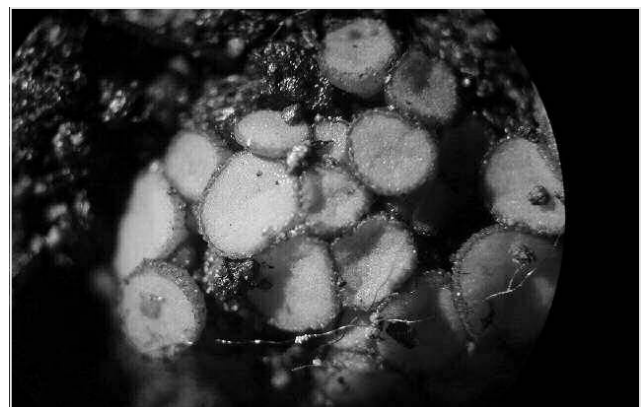

Foto 3. Vruchtlichamen van *A. macrocystis* met groene 'kraagjes' (foto Hans Baeté)

Foto 2. Randharen van *A. macrocystis*; 1000× (foto Felix Hampe)

Ribeszwermkommetje (*Godronia ribis* (Fr.) Seaver) geen toevalstreffer meer?

Georges Buelens, Boskouterstraat 41, 3370 Boutersem - georges.buelens@telenet.be

Inleiding

Met deze bijdrage willen we iedereen uitnodigen om mee te kijken naar het voorkomen van deze soort, die vermoedelijk minder zeldzaam is dan de meldingen ervan laten uitschijnen. Het voorjaar zou de beste periode moeten zijn en het zwammetje kan eventueel in eigen tuin worden aangetroffen. We kijken alvast uit naar nieuwe meldingen van dit gemakkelijk te herkennen ascotje.

Een eerste kennismaking met de soort

Het begon voor mij allemaal met het lezen van een bijdrage van Marian Jagers in Coolia (Enzlin & de Vries, 2011). In deze bijdrage heeft zij het over "Neuzen tussen de bessenstruiken op zoek naar *Godronia uberiformis*". Een mooie, zeer duidelijke kleurenfoto begeleidde de tekst. Toen dacht ik al: "Daar moet ik ook maar eens naar uitkijken". In die bijdrage werd ook *Godronia ribis* vermeld op Rode bes.

In het natuurreservaat "De Snoekengracht" te Boutersem wist ik een plek langs het wandelpad waar Rode bes of Aalbes (*Ribes rubrum*) en Zwarte bes (*Ribes nigrum*) naast elkaar staan. Op 4 april 2011 kon ik enkele dode twijgjes oprapen om nader te bekijken. Het duurde niet lang vooraleer ik een twijgje vond met "pukkel-tjes". Omdat het voorjaar van

2011 zeer droog en warm was, moest ik het takje een tijdje in een vochtige omgeving bewaren. Al snel bleek dat ik niet *Godronia uberiformis* maar *Godronia ribis* had ingezameld. Een leuke waarneming, maar ik speelde het exsiccaat kwijt. Was het een toevalstreffer? Hoezeer ik ook zocht, ik kon geen ander stukje twijg met dergelijke zwammetjes meer vinden. Was april te droog en te warm?

Een jaar later dacht ik er weer aan tijdens een excursie op 7 april 2012. Bij een willekeurige oudere struik van Rode bes deed ik een stap naar voor op zoek naar een dood stukje twijg dicht bij de bo-

Foto 1. Twijgjes met Ribeszwermkommetje (achtergrond niet natuurlijk).

Foto: Georges Buelens

Foto 2. Ribeszwermkommetje (*G. ribis*) in het biotoop.
Foto: Georges Buelens

dem. Het had intussen wel geregend en alles was behoorlijk nat. Binnen enkele tellen had ik een takje in mijn hand waarop *Godronia ribis* zat en dit keer op een heel andere plek dan vorig jaar (foto 1). De twijg was lang genoeg, maar té lang om in

een potje te stoppen. Dus werden er 3 stukjes van gemaakt om voor onderzoek mee te nemen en te fotograferen.

Omdat ik de soort toch vrij vlot kon vinden, deed ik een oproep tot mijn vrienden om ook eens uit te kijken naar dit kleinood; dat leverde toch één resultaat op. Nochtans heb ik het gevoel dat deze soort eerder onbekend is dan zeldzaam. Nadien heb ik in de omgeving nog verschillende struiken gevonden waarop Ribeszwermkommetjes zaten, in een poging om een geschikte struik te vinden waar het mogelijk was om een goede foto te nemen. Het is niet zo eenvoudig om tussen de struiken te fotograferen, bij gebrek aan voldoende licht.

Godronia uberiformis heb ik tot nog toe niet gevonden maar ik blijf hopen!

Beschrijving

Afgestorven takjes of twijgen van ribessoorten, met pukkeltes bezet, dienen met de loep te wor-

den bekeken. Er zitten voldoende vruchtlichamen op een stukje van 10 cm.

De apothecia zijn 0,5-2 mm breed en 1-3 mm hoog. Bij rijpheid worden ze bekervormig. Ze barsten uit de schors op een gewoon stroma. Het hymenium is gelig tot grijs maar het excipulum is aan de buitenzijde donkerbruin tot zwart. Bij rijpheid zijn ze dus gemakkelijk te herkennen in het veld.

Microscopie

De asci bevatten 8 gladde hyaliene sporen, die langgerekt fusiform zijn en aan één zijde wat uitgerekt. Ze bevatten 3 tot 5 septen met meerdere oliedruppels. Ze liggen op 2 rijen in de asci. De afmetingen zijn $110-166 \times 7-9 \mu\text{m}$.

De parafysen zijn draadvormig maar soms gevorkt op het uiteinde en $1,5 \mu\text{m}$ breed.

Ecologie

Het biotoop waarin ik de soort kon vinden, is een alluviaal elzenbroekbos. Rode bes is daar goed ver-

tegenwoordigd en er staan verschillende grote en oude struiken. Maar ook Zwarte bes en Kruisbes worden genoemd als mogelijke substraten.

Vermits er waarnemingen zijn van De Panne tot Bree, kunnen we veronderstellen dat uit elke provincie waarnemingen zouden moeten volgen. Dus zowel op zand- als op leembodems.

Qua tijdstip wordt in Breitenbach en Kränzlin het voorjaar opgegeven voor waarnemingen, terwijl in Ellis & Ellis geen periode is aangegeven.

Uit de verzamelde waarnemingen blijkt dat de soort wel degelijk vooral in het voorjaar werd aangetroffen. Dat zou wel eens kunnen, omdat het waarnemen van de soort dan gemakkelijker is dankzij voldoende lichtinval. Er werden al waarnemingen doorgegeven uit de maanden mei, juni, augustus, oktober en november.

10

Voorkomen in Vlaanderen

In Funbel is de soort voor het eerst ingegeven in 1994, zonder vermelding van locatie.

De soort is ook gekend uit Koksijde (2003), Meldert Hoegaarden (2004), Zomergem (2007), De Panne (2008), Bree (2010 en 2011), Kuntich-Tienen (2012) en Verrijck-Boutersem (2011 en 2012).

Op www.waarnemingen.be zijn enkel de door mij gevonden exemplaren uit Verrijck vermeld.

Uit een persoonlijke mededeling van Bernard Declercq blijkt nu evenwel dat deze soort al in 1990 voor het eerst in Vlaanderen werd gezien. Volgens Bernard kan men deze soort zo goed als overal vinden waar meerdere struiken *Ribes rubrum* groeien en waar het voldoende vochtig is. Zijn waarnemingen zitten jammer genoeg nog niet allemaal in

Funbel, maar het gaat om volgende data en locaties: Oost-Duinkerke (1990), Wachtebeke (1993), Nieuwminster Zuienkerke (1993), Eksaarde (1994), Gent (1999), Denderleeuw (2000), Eeklo (2007), Ruiselede (2007) en Wachtebeke (2010).

Met deze gegevens erbij kunnen we het voorkomen van het Ribeszwermkommetje over 8 maanden spreiden. Enkel de maanden december, januari, juli en september hebben nog geen waarnemingen opgeleverd.

In Nederland is de soort maar uit twee hokken bekend en ook dat lijkt veel te weinig.

Bestudeerd materiaal

Prov. Vlaams-Brabant, Boutersem, Snoekengracht natuurreservaat, E5.36.12, herbarium RLE/2012/757 (BR).

Oproep

Met deze bijdrage willen we de lezers uitnodigen om eens uit te kijken naar deze gemakkelijk herkenbare soort. Zo zou duidelijk worden of het hier al of niet om een algemene voorjaarssoort gaat.

Bibliografie

Breitenbach, J. & Kränzlin, F. (1984). Champignons de Suisse (Tome 1). Verlag Mykologia, Luzern.

Ellis, M. & Ellis, P. (1997). Microfungi on land plants. The Richmond Publishing Co. Ltd.

Enzlin, R. & de Vries, B. (2011). In Drents Groningen. Verslag Cristella-weekend Noordlaren, april 2010. *Coolia* 54/2: 65.

Vesterholt, J. (2000). Nordic Macromycetes, vol 1. Nordsvamp- Copenhagen.

Bronnen internet

<http://www.helotiales.nl>

<http://www.verspreidingsatlas.nl>

Inktzwammen op naam brengen via het substraat

Deel 3. Coprientjes op de grond!

Jos Volders, Weverstraat 9, 2440 Geel

In dit derde deel worden de soorten inktzwammen uitgesleuteld die een voorliefde hebben voor een terrestrische standplaats. Zij kunnen voorkomen op kale bodem, op modderige of zanderige plaatsen, composthopen of in de humuslaag. Ook soorten van grazige plaatsen (o.a. weide, gazon), die waarschijnlijk verbonden zijn met graswortels en aldus niet terrestrisch kunnen worden genoemd, zijn hier opgenomen.

In het vorige deel, "Coprientjes op hout", werden ook die soorten opgenomen die voorkomen op begraven hout (waardoor ze soms de indruk wekken op de grond te staan). Ook deze soorten zijn hier opnieuw uitgesleuteld!

Een aantal soorten met een sterke voorkeur voor mest of hout zijn soms schijnbaar op de grond te vinden, zeker wanneer het substraat zo goed als verdwenen is! Het aandachtig afspeuren van de vindplaats geeft meestal wel enige indicatie. Toch zijn in deze sleutels ook een aantal van deze soorten opgenomen, enerzijds omdat ik ze zelf reeds vond (schijnbaar) op de grond groeiend, anderzijds omdat de literatuur er gewag van maakt.

Belangrijk! Zoals bij andere inktzwammen geldt

hier, dat bij het verzamelen zowel jonge, onvolgroeide als oudere exemplaren moeten worden geoogst.

Ook voor deze ecologische groep van inktzwammen werd nogal wat recente literatuur geraadpleegd. Tijdens het opstellen van de onderstaande sleutels zijn soorten verwerkt die tot op heden niet in Vlaanderen (België) werden aangetroffen. Deze staan dus niet in de standaardlijst, maar wachten op een eerste determinatie! Deze soorten zijn aangeduid met het symbool \diamond .

Opmerking: bij *Coprinus* worden de sporen steeds **in vooraanzicht** gemeten! Enige kennis van de diverse microscopische structuren en hun naamgeving is vereist.

SLEUTEL TOT DE SUBSECTIES

1. Hoed en steel kaal, geen haren of velum aanwezig..... **Subsectie *Glabri* → A**
- 1*. Hoed en/of steel met haren en/of met velum..... **2**
 2. Hoed en/of steel duidelijk behaard, soms met velum tussen de haren..... **Subsectie *Setulosi* → B**
 - 2*. Geen haren aanwezig, wel met duidelijk velum op de hoed..... **3**
3. Velum opgebouwd uit gewevormig vertakkende hyfen **Subsectie *Alachuanii* → C**
- 3*. Velum anders..... **4**
 4. Velum opgebouwd uit hyfen, samengesteld uit cilindr., rondachtige tot worstvormige cellen **5**
 - 4*. Velum overwegend opgebouwd uit ronde, min of meer losliggende cellen..... **7**

- 5. Velum moeilijk van hoed te verwijderen; grote soorten met steeldiameter 5-10 mm6
- 5*. Velum overvloedig, vlokkig, gemakkelijk loslatend van hoed; kleine soorten met steeldiameter < 5 mm **Subsectie *Lanatuli* ⇒ D**
- 6. Steel met duidelijke ring op de onderste steelhelft; hoed helemaal met grote schubben bezet ***Coprinus comatus* (Geschubde inktzwam)**
- 6*. Steel zonder ring; hoed glad tot zwak schubbig **Subsectie *Atramentari* ⇒ E**
- 7. Vrij grote, wat vlezig paddenstoelen met steeldiameter 3-10 mm; velumcellen vrijwel glad..... **Subsectie *Domestici* ⇒ F**
- 7*. Tengere dunvlezige paddenstoelen met steeldiameter 0,5-3 mm; velumcellen duidelijk wrattig **8**
- 8. Sporen zonder episporium..... **Subsectie *Nivei* ⇒ G**
- 8*. Sporen met episporium **Subsectie *Narcotici* ⇒ H**

A) SLEUTEL TOT DE TERRESTRISCHE SOORTEN UIT DE SUBSECTIE *GLABRI*

- 1. Hoedhuid met lange, bruine, dikwandige haren (niet altijd met loep te zien) ***Parasola auricoma* (Kastanje-inktzwam)**
- 1*. Hoedhuid zonder haren..... **2**
- 2. Sporen ellipsoïde, 12-17 × 9-11 µm, met centrale kiemporie ***Parasolamegasperma* (Groot mestplooirokje)**
- 2*. Sporen anders van vorm, kiemporie excentrisch **3**
- 3. Sporen klein, 6,5-11 × 5,5-8 µm, gemiddelde sporenbreedte < 7,8 µm ***Parasola kuehneri* (Kleinsporig plooirokje)**
- 3* Sporen groter, gemiddelde sporenbreedte > 7,8 µm **4**
- 4. Hoed jong met lila tinten; microscopische elementen met duidelijke grijspaarse inhoud ***Parasola lilatincta* (Lilakleurig plooirokje)**
- 4*. Hoed zonder lila tinten; microscopische elementen zonder grijspaarse inhoud **5**
- 5. Gemiddelde sporenlengte < 11 µm **6**
- 5*. Gemiddelde sporenlengte > 11 µm **7**
- 6. Sporen in vooraanzicht vijfhoekig tot hartvormig, hoeken wat afgerond en top wat uitgerokken ***Parasola leiocephala* (Geelbruin plooirokje)**
- 6*. Sporen in vooraanzicht rondachtig zonder hoeken..... ***Parasola galericuliformis* (Rondsporig plooirokje = vermoedelijk slechts een vorm van *P. leiocephala*)**
- 7. Uitgespreide hoed tot 15 mm breed; sporen hartvormig, erg groot en breed, 12-17 × 11-16 µm ***Parasola hercules* (Hercules plooirokje)**
- 7*. Uitgespreide hoed tot 30 mm breed; sporen kleiner **8**

8. Sporen eivormig met afgevlakte basis tot uitgerekte vijfhoekig, 10-14 × 7,5-10 µm.....
 Parasola plicatilis (Plooirokje)
- 8*. Sporen groter en breder, afgerond driehoekig, 10-16 × 9-13 µm
 Parasola schroeteri (Mestplooirokje)

B) SLEUTEL TOT DE TERRESTRISCHE SOORTEN UIT DE SUBSECTIE *SETULOSI*

1. Sporen wrattig..... **2**
- 1*. Sporen glad..... **3**
2. Basidiën 2-sporig; cheilocystiden ellipsoïde tot rondachtig; pleurocystiden aanwezig
 Coprinus verrucispermus (Schijnwratporige inktzwam)
- 2*. Basidiën 4-sporig; cheilocystiden lageniform; pleurocystiden afwezig
 Coprinus silvaticus (Ruwsporige inktzwam - foto 1)
3. Basidiën 2-sporig **4**
- 3*. Basidiën 4-sporig **7**
4. Sporen met centrale kiemporie, breed cilindrisch tot ovoïde, 10-17 × 7-11 µm
 Coprinellus singularis (Dwergdonsinktzwam)
- 4*. Sporen met excentrische kiemporie **5**
5. Sporen zeer groot, 15-22 × 10-13 µm; soort van de duinen *Coprinellus sabulicola* ◇
- 5*. Sporen kleiner; andere standplaats **6**
6. Sporen erg slank; sporenbreedte 4,5-6 µm; $Q \geq 2$
 Coprinellus pseudoamphithallus (Minidonsinktzwam) ◇
- 6*. Sporen breder; sporenbreedte 7-9 µm; $Q \leq 1,8$
 Coprinellus amphithallus (Vlakke donsinktzwam) ◇
7. Pileocystiden taps toelopend **8**
- 7*. Pileocystiden niet taps toelopend, cilindrisch, soms met gezwollen top **12**
8. Hoed oranjebruin, met duidelijk korrelig velum tussen de setulen (loep); sporen 6,5-9,5 × 5-7 µm
 Coprinellus pyrhanthes (Oranjebruine poederinktzwam)
- 8*. Hoed okerbruin, kaneelkleurig tot bleekbruin, geen korrelig velum tussen de setulen; sporen
 groter **9**
9. Sporen met duidelijk excentrische kiemporie..... **10**
- 9*. Sporen met centrale kiemporie (soms zwak excentrisch) **11**
10. Pileocystiden tot 180 µm lang, regelmatig vermengd met sclerocystiden
 Coprinellus callinus var. callinus (Geelbruine donsinktzwam)
- 10*. Pileocystiden minder dan 100 µm lang, geen sclerocystiden aanwezig.....
 Coprinellus callinus var. limicola (Modderinktzwam)

Foto 1. *Coprinus silvaticus* - Ruwsporige inktzwam (W. Veraghtert)

Foto 2. *Coprinellus heterothrix* - Velumdonsinktzwam (W. Veraghtert)

11. Pileocystiden tot 200 µm lang, met hyfig (draderig) velum tussen de pileocystiden; sporenbreedte 4,5-6 µm..... ***Coprinellus hiascens*** (Bundelinktzwam)
- 11*. Pileocystiden tot 125 µm lang, geen velumhyfen tussen de pileocystiden; sporen breder, 6-7,5 µm ***Coprinellus impatiens*** (Spitscellige donsinktzwam)
12. Hoed oranjebruin, met duidelijk korrelig velum tussen de setulen (loep); sporen 6,5-9,5 × 5-7 µm ***Coprinellus pyrrhanthes*** (Oranjebruine poederinktzwam)
- 12*. Hoed okerbruin, kaneelkleurig tot bleekbruin, geen korrelig velum tussen de setulen; sporen groter **13**
13. Pileocystiden verdikt aan de top, daar subcapitaat tot capitaat **14**
- 13*. Pileocystiden niet tot zwak en dan langzaam verdikkend naar de top **16**
14. Cheilocystiden rondachtig tot ovaal **15**
- 14*. Cheilocystiden lageniform ***Coprinellus heterothrix*** (Velumdonsinktzwam - foto 2)
Een sterk gelijkende soort, ***Coprinellus cinereo pallidus*** (◇), zou afwijken door de wat meer capitate pileocystiden; verder zouden er geen determinerende verschillen zijn!
15. Hoed bleekbruin tot grijsachtig, wit uitblekend; cheilocystiden erg slank, top gevuld met een geelachtige reflecterende inhoud..... ***Coprinellus pallidus*** ◇
- 15*. Hoed paarsachtig (zeker bij jonge exemplaren); cheilocystiden eerder plomp, geen reflecterende inhoud..... ***Coprinellus plagioporus*** (Paarsbruine donsinktzwam)
16. Cheilocystiden uitsluitend lageniform ***Coprinus allovelus*** (Kleidwergje) ◇
- 16*. Cheilocystiden rondachtig tot elliptisch of rondachtig, gemengd met lageniforme **17**
17. Cheilocystiden uitsluitend rondachtig tot elliptisch..... **18**
- 17*. Cheilocystiden een mengeling van rondachtige en lageniforme elementen..... **21**
18. Hoed erg donker, met duidelijke paarsachtige tint ***Coprinellus subpurpureus*** ◇
- 18*. Hoed bleekbruin tot bruin **19**

- 19. Gespreide hoed < 10 mm; sporen 7-8,5 µm lang..... ***Coprinus minutisporus*** (Houtsnipperdwergje) ◇
- 19*. Hoed groter; sporen groter **20**
- 20. Hoed met talrijke dikwandige bruine haren (sclerocystidia); sporen 10,5-14 × 6,5-8,5 µm ***Coprinellus sclerocystidiosus*** (Bruindonzige inktzwam)
- 20*. Hoed zonder sclerocystiden, wel met wat donzig velum (soms moeilijk te zien); sporen wat smaller 11-13,5 × 7-7,5 µm ***Coprinellus velatopruinatus*** (Vlokjesdonsinktzwam) ◇
- 21. Met pleurocystiden ***Coprinellus subimpatiens*** (Donkere donsinktzwam)
- 21*. Zonder pleurocystiden ***Coprinellus uljei*** ◇

C) SLEUTEL TOT DE TERRESTRISCHE SOORTEN UIT DE SUBSECTIE ALACHUANI

- 1. Gemiddelde sporenlengte > 10 µm **2**
- 1*. Gemiddelde sporenlengte < 10 µm **3**
- 2. Sporen 8,5-12,5 × 6-9 µm ***Coprinopsis stanglianus*** (Kleine spechtinktzwam)
- 2*. Sporen 14-19 × 9,5-13 µm ***Coprinopsis picaceus*** (Spechtinktzwam)
- 3. Sporen in vooraanzicht met opvallende, onregelmatige lichte vlek boven de apicule ***Coprinopsis spilospora*** (Vlekspoorinktzwam)
- 3*. Sporen egaal gekleurd, geen opvallende lichte vlek **4**
- 4. Sporen in vooraanzicht vierkant met afgeronde hoeken en met uitgetrokken (truncate) top..... ***Coprinopsis episcopalis*** ◇
- 4*. Sporen anders van vorm **5**
- 5. Uitgespreide hoed tot 30 mm; sporen 6-8 × 5,5-8 µm..... ***Coprinopsis gonophylla*** (Brandplekvlokinktzwam)
- 5*. Uitgespreide hoed tot 15 mm; sporen groter 7-10 × 6,5-9 µm ***Coprinopsis epichloea*** (Gazonhalminktzwam) ◇

D) SLEUTEL TOT DE TERRESTRISCHE SOORTEN UIT DE SUBSECTIE LANATULI

- 1. Sporen wrattig..... ***Coprinopsis insignis*** (Zijige inktzwam)
- 1*. Sporen glad..... **2**
- 2. Velum opvallend oranje tot roestkleurig ***Coprinopsis erythrocephala*** (Oranje inktzwam - foto 3)
- 2* Velum anders gekleurd, geel, witachtig, grijsachtig **3**
- 3. Velum geel, duidelijk geelachtig geïncrusteerd; sporen ellipsoïde 8,5-13,5 × 5,5-7,7 µm ***Coprinopsis ochraceolanata*** (Geelvezelig hazenpootje)
- 3*. Velum witachtig tot grijsachtig..... **4**

- 4. Gemiddelde sporen lengte < 9,2 µm5
- 4*. Gemiddelde sporen lengte > 9,2 µm6
- 5. Grote soort, hoed uitgespreid tot 55 mm; gemiddelde sporenbreedte > 5,8 µm; sporen 6,5-9,5 × 6-8 µm..... *Coprinopsis jonesii* (Vals hazenpootje)
- 5*. Eerder kleine soort, hoed uitgespreid tot 30 mm; gemiddelde sporenbreedte < 5,8 µm; sporen 5,5-10,5 × 4,5-7 µm.....*Coprinopsis geesterani* (Klein hazenpootje) ◇
- 6. Velum spaarzaam, spinnenwebachtig; sporen 9,5-14 × 6,5-8,5 µm; vruchtlichaam meestal neerhangend vóór openen van de hoed *Coprinopsis lagopus var. vacillans* (Slapjanus)
- 6*. Velum overvloedig, harig; sporen smaller 9,5-14 × 6-7 µm; vruchtlichamen niet doorhangend *Coprinopsis krieglsteineri* (Zijdeglansinktzwam) ◇

E) SLEUTEL TOT DE TERRESTRISCHE SOORTEN UIT DE SUBSECTIE ATRAMENTARI

- 1. Hoedhoogte tot ongeveer 30 mm, kaal, glad, centrum zwartachtig en met lage maar opvallende umbo; sporen slank, 6-9 × 4-5,5 µm.....*Coprinopsis acuminata* (Kleine kale inktzwam)
- 1*. Grotere soorten, hoed afgerond, kaal of met schubben bezet, zonder zwartachtige umbo, sporen minder slank2
- 2. Hoed en steel met duidelijke kleine oranje tot roodbruine schubben; sporen 10-11,5 × 5,5-6,5 µm*Coprinopsis romagnesiana* (Bruine kale inktzwam)
- 2*. Hoed en steel kaal (regelmatig met wat kleine, onduidelijke, aangedrukte schubjes in het hoed-centrum); sporen 6,5-10,5 × 4-6,5 µm*Coprinopsis atramentaria* (Grote kale inktzwam)

F) SLEUTEL TOT DE TERRESTRISCHE SOORTEN UIT DE SUBSECTIE DOMESTICI

- 1. Cheilocystiden uitsluitend rondachtig, ellipsoïde, blaasvormig, niet vermengd met lageniforme exemplaren; sporen 5,5-7 × 3-4 µm..... *Coprinellus ellisii* (Sokvoetinktzwam)
- 1*. Cheilocystiden een mengeling van rondachtige, blaasvormige en lageniforme exemplaren; sporen groter, 6,5-10 × 4,5-6,5 µm *Coprinellus xanthothrix* (Kleine viltinktzwam)

Foto 4. *Coprinopsis semitalis* - Aardgeurinktzwam (W. Veraghtert)

Foto 3. *Coprinopsis erythrocephala* - Oranje inktzwam (W. Veraghtert)

G) SLEUTEL TOT DE TERRESTRISCHE SOORTEN UIT DE SUBSECTIE NIVEI

1. Basidiën 2-sporig *Coprinus bellulus* (Sneeuwwitje)
- 1*. Basidiën 4-sporig 2
 2. Sporen ellipsoïde, ovaal 3
 - 2*. Sporen anders van vorm 5
3. Geen cystiden aanwezig (geen cheilocystiden of pleurocystiden)
..... *Coprinus cortinatus* (Kleine poederinktzwam)
- 3* Cystiden aanwezig 4
 4. Enkel cheilocystiden aanwezig; gespreide hoed tot 20 mm; sporen $7,5-11,5 \times 4,5-6 \mu\text{m}$
..... *Coprinus candidatus* (Witte poederinktzwam)
 - 4*. Zowel cheilocystiden als pleurocystiden aanwezig; gespreide hoed tot 8 mm; sporen $6,5-9,5 \times 4,5-7 \mu\text{m}$ *Coprinus idae* (Dwergpoederinktzwam) ◇
5. Vrij grote soort met uitgespreide hoed tot 40 mm; sporen $9-12,5 \times 6-8 \mu\text{m}$
..... *Coprinopsis pseudonivea* (Valse witte mestinktzwam) ◇
- 5*. Kleinere soorten met uitgespreide hoed tot 28 mm; sporen kleiner 6
 6. Sporen afgerond vijfhoekig, $6-9 \times 6-8 \mu\text{m}$ *Coprinus patouillardii* (Korrelige inktzwam)
 - 6*. Sporen anders van vorm 7
7. Sporen hartvormig tot langwerpig driehoekig met afgeronde basis, $5,5-8,5 \times 5-6,5 \mu\text{m}$
..... *Coprinus cardiasporus* (Hartjesinktzwam)
- 7*. Sporen bijna zeshoekig, met twee knobbels op de zijkant (bijna zoals bij sommige vezelkoppen), $6-8,5 \times 4-4,5 \mu\text{m}$ *Coprinus iocularis* (Jokerinktzwam) ◇

H) SLEUTEL TOT DE TERRESTRISCHE SOORTEN UIT DE SUBSECTIE NARCOTICI

1. Basidiën 2-sporig 2
- 1*. Basidiën 4-sporig 3
 2. Sporenbasis conisch; sporenbreedte $6-7 \mu\text{m}$
..... *Coprinopsis cinereoflocculosa* (Reukloze inktzwam) ◇
 - 2*. Sporenbasis afgerond; sporenbreedte $7,5-8,5 \mu\text{m}$... *Coprinus saccharomyces* (Gistgeurinktzwam)
3. Sporenbasis afgerond 4
- 3*. Sporenbasis conisch 5
 4. Gemiddelde sporenbreedte $< 6,5 \mu\text{m}$; geur naar aardappelen; meestal groeiend uit een sclerotium *Coprinus tuberosus* (Grijze korrelinktzwam)
 - 4*. Gemiddelde sporenbreedte $> 6,5 \mu\text{m}$; geur nihil; nooit uit een sclerotium groeiend
..... *Coprinopsis martinii* (Zompinktzwam)

5. *Episporium* glad; gemiddelde sporenbreedte < 5,5 µm.....
 Coprinopsis semitalis (Aardgeurinktzwam - foto 4)
- 5*. *Episporium* duidelijk gerimpeld; gemiddelde sporenbreedte > 5,5 µm
 Coprinopsis narcotica (Bedwelvende inktzwam)

Literatuur

- Breitenbach J. & Kränzlin F. (1995). Pilze der Schweiz (Band 4 - Blätterpilze 2). Verlag Mykologia, Luzern.
- de Haan A. (1999). Enkele bijzondere inktzwammen (*Coprinus*) uit de subsecties *Micacei* en *Domestici*. *AMK mededelingen* 99/4: 88-90.
- de Haan A. (2008). Een nieuwe Glimmerinktzwam voor Vlaanderen: *Coprinus saccharinus* Romagn. (Parelglimmerinktzwam). *Sporen* 1/2: 10-12.
- Enderle M. (2004). Der Kleine Erd-Tintling *Coprinus deminutus*. *Zeitschr.f.Mykologie*, Bd. 70/2: 157-159.
- Horak E. (2005). Röhrlinge und Blätterpilze in Europa. 6. Auflage Elsevier GmbH, München.
- László G. et al. (2012). Phylogeny and species delimitation in the genus *Coprinellus* with special emphasis on the haired species. *Mycologia* 104/1: 254-275.
- Kühner R. & Romagnesi H. (1953). Flore analytique des Champignons supérieurs.
- Moser M. (1983). Die Röhrlinge und Blätterpilze. Kleine Kryptogamenflora. Band II b/2. Basidiomyceten. 2.Teil. Gustaf Fischer, Stuttgart.
- Romagnesi H. (1976). *Coprinus rufopruinatus*, *Bull. trimest. Soc. mycol. Fr.* 92(2): 204.
- Tilkin G. (2009). Het Lila plooirokje – *Coprinus lilatinctus*. Plooirokjes bekenen kleur. *Sporen* 2/4: 5-7.
- Uljé K. (1989). “*Coprinus*”, Subsectie *Setulosi* J.E. Lange (1915).
- Uljé K. (1989). “*Coprinus*”, deel 1, Subsectie *Auricomis* 1 Subsectie *Glabri*.
- Uljé K. (1989). “*Coprinus*”, deel 2, Subsectie *Setulosi*.
- Uljé K. (1990). “*Coprinus*”, deel 3, Subsectie *Vestiti* 1.
- Uljé K. (1992). “*Coprinus*”, deel 4, Sect. *Micacei*, subsect. *Vestiti* 2.
- Uljé K. (1995). “*Coprinus*”, deel 5, Sect. *Coprinus* subsect. *Alachuani*.
- Uljé K. (2005). “*Coprinus*”, Flora Agaricina Neerlandica deel 6: 22-109.
- Uljé K. & Bas, C. (1988). Studies in *Coprinus* I – Subsections *Auricomis* and *Glabri* of *Coprinus* section *Pseudocoprinus*. *Persoonia* 13/4: 433-448.
- Uljé K. & Noordeloos M.E. (1997). Studies in *Coprinus* IV – *Coprinus* section *Coprinus*, subdivision and revision of subsection *Alachuani*. *Persoonia* 16/3: 265-333.
- Uljé K. & Noordeloos M.E. (1999). Studies in *Coprinus* V – *Coprinus* section *Coprinus*, revision of subsection *Lanatulii* Sing. *Persoonia* 17/2: 165-199.

Ontspoord: *Hymenoscyphus (pseudo-)albidus* -

Van Essenvlieskelkje naar Vals essenvlieskelkje.

Lieve Deceuninck - lieve.deceuninck@skynet.be

In dit artikel wordt de eerste vondst van het Vals essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus pseudoalbidus*) voor Nederland en België kort beschreven.

Wat voorafging

Danny Minnebo lichtte in Sporen 4/4 uitgebreid de essenziekte toe. Aanvullend op zijn artikel vermeldde hij in Sporen 5/2 dat de sexuele vorm van de veroorzaker van de essenziekte, *Hymenoscyphus pseudoalbidus*, door een duidelijk microscopisch verschil te onderscheiden valt van het onschuldige Essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus albidus*). Onderaan de asci (sporenzakjes) van *H. albidus* zijn er namelijk geen haken en bij *H. pseudoalbidus* wel (foto's 2 en 3).

Dat de essenziekte ondertussen wijd verspreid is in Europa, kon je niet enkel lezen maar ook zelf waarnemen. Het aantal aangetaste essen in Vlaanderen is groot. De boomkruinen hebben opvallend veel dode takken door verstopte houtvaten (foto 1). Hiervoor is de asexuele

vorm (anamorf) *Chalara fraxinae* verantwoordelijk. In juni 2012 werd nu ook de sexuele vorm (teleomorf), *Hymenoscyphus pseudoalbidus* voor het eerst in Nederland en kort nadien door gericht zoeken in Vlaanderen gesignaleerd.

Determinatie naar een Essenvlieskelkje ontspoord

Een deelname aan een paddenstoeleninventarisatie van de Nederlandse Mycologische Vereniging in het door weersomstandigheden uitgedroogde Schokkerbos (Flevoland-NL) leverde een ultrakorte soortenlijst op. Typisch hierbij is dat er dan ook kleinere soorten worden gezocht en gevonden. Zo

Foto 1. Essen aangetast door *Chalara fraxinae* (L. Deceuninck)

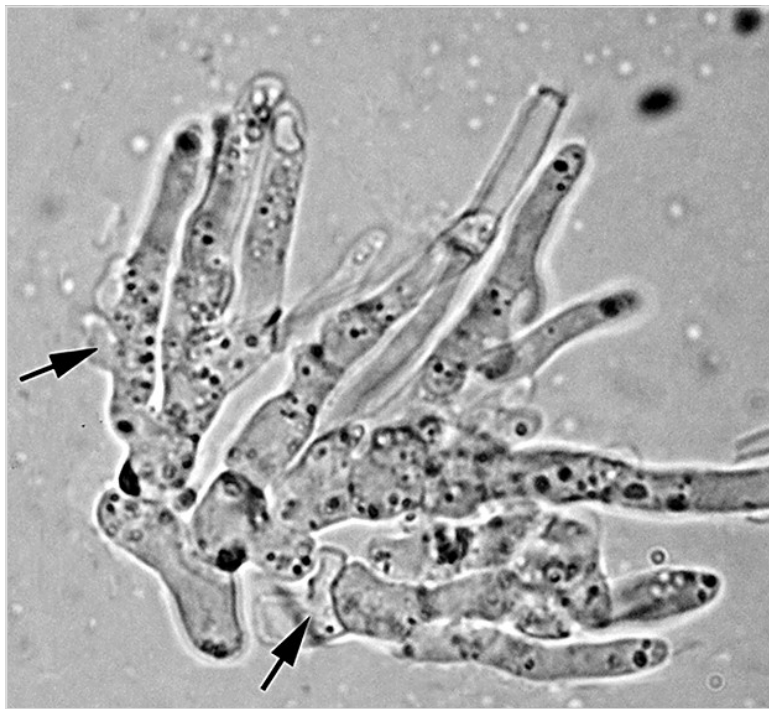

Foto 2. Vals essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus pseudoalbidus*) - asci met haken (L. Deceuninck)

opgemerkt. Het bleek hier om de vruchtlichamen van de parasiet *H. pseudoalbidus* te gaan, een eerste vondst voor Nederland.

Nieuwe Nederlandse naam

Met wat geluk of toch in ieder geval met het nodige geduld, zie je onder de microscoop de haken onderaan de sporenzakjes mooi vlak in het preparaat. Vanuit dit opvallend determinatiekenmerk werd eerst de Nederlandstalige

kreeg kort na de mooie vondst van een Haagbeukmelkzwam (*Lactarius circellatus*) een zwart twijgje waarop kleine, witte paddenstoeltjes groeiden meteen de aandacht. Het takje werd door de lokale mycologen herkend als een zwartgeworden bladsteel van een Es (*Fraxinus*). Op zulke bladstelen en -nerven werd vroeger meermaals het Essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus albidus*) gevonden. Dit Essenvlieskelkje is een saprofiet die het dood, organisch materiaal van zo'n essenblad helpt verteren. De microscopische determinatie van de vruchtlichamen uit het Schokkerbos toonde echter de aanwezigheid van haken onderaan de asci wat meteen het Essenvlieskelkje deed uitsluiten. Andere macro- of microscopische verschillen werden niet

naam Gehaakt essenvlieskelkje voorgesteld doch na overleg met de Nederlands-Vlaamse namencommissie kreeg uiteindelijk de naam Vals essenvlieskelkje de voorkeur. Vals verwijst hierbij dan naar gemeen, kwaadaardig en zo verder naar de essenziekte.

Van onschuldig naar gevreesd

Enmaal de aandacht op de nieuwe soort in Ne-

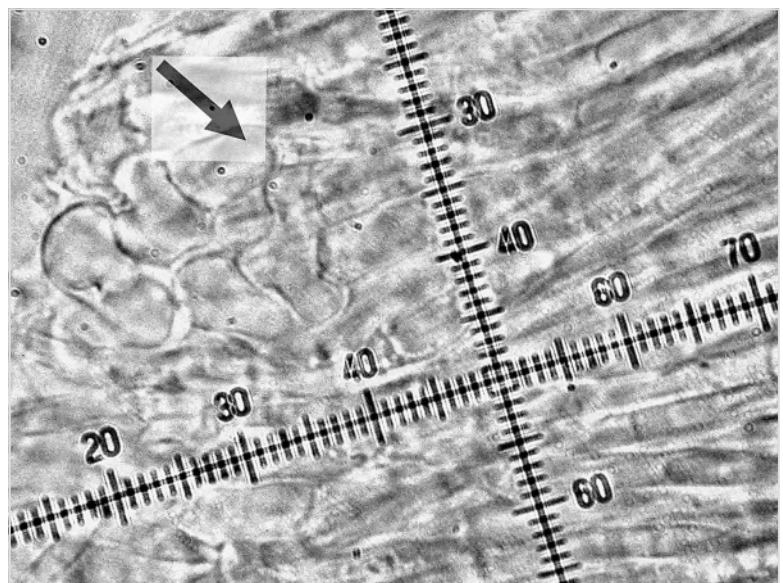

Foto 3. Vals essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus pseudoalbidus*) - asci met haken (B. Declercq)

Foto 4. Vals essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus pseudoalbidus*) - sporen
(L. Deceuninck)

derland gevestigd was, was het een kwestie van enkele dagen alvorens ze door substraatgericht te zoeken ook in België gevonden werd met meldingen uit de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen, Limburg, Vlaams-Brabant en Namen.

Normaal gezien heerst er een opgetogen gevoel bij een eerste vondst voor Vlaanderen maar deze keer heeft ze toch een wat wrange nasmaak. Het is vooral te hopen dat deze genetische verandering van Essenvlieskelkje naar Vals essenvlieskelkje geen al te grote schade aan het essenbestand zal toebrengen. De medewerkers van het INBO volgen dit in ieder geval nauwgezet op.

Met dank aan Yvonne en Gerrit van Duuren voor de leiding en het sympathieke onthaal tijdens de inventarisatie in het Schokkerbos. Verder ook met dank aan Piet Bormans en Bernard Declercq voor de controle van de determinatie.

Bibliografie

Breitenbach J. & Kränzlin F. (1984). Pilze der Schweiz

(Band 1). Verlag Mykologia, Luzern. 313 p.

Helleman S. (2003). Microscopie van inoperculate discomyceten, Levend of dood? *Coolia* 46 (2).

Minnebo D. (2011). Essenziekte: een ernstige bedreiging voor onze Essen? *Sporen* 4(4): 18-19.

Minnebo D. (2012). De essenziekte: rechtzetting. *Sporen* 5(1): 4.

Hansen L. & Knudsen H. (2000). Nordic Macromycetes Vol. 1 Ascomycetes Nordsvamp Copenhagen Denmark. 309 p.

Queloz V., Grünig C. R., Berndt R., Kowalski T., Sieber T. N. and Holdenrieder O. (2011). Cryptic speciation in *Hymenoscyphus albidus*. *Forest Pathology* 41(2): 133-142.

Digitale bronnen

www.inbo.be - 6/7/2012

waarneming.nl – Menno Boomsluiters 6/7/2012

Bestudeerd materiaal

NL, Schokland, Schokkerbos, Amersfoort; coörd.: 181,1-517,7; Det. LD2001, 6/6/2012

BE, Prov. Antwerpen, Lier, Lachenbossen, IFBL-code: C4.58-21; Det. LD2003, 13/6/2012

BE, Prov. Vlaams Brabant, Houwaert, Walenbos, IFBL-code: D5.56-42; Det. LD2004, 16/6/2012

BE, Prov. Antwerpen, Zoersel, Zoerselbos, IFBL-code: C5.13-32; Det. LD2012, 29/6/2012

BE, Prov. Antwerpen, Blaasveld, Het Broek, IFBL-code: D4.16-43; Det. LD2017, 1/7/2012

BE, Prov. Limburg, Maasmechelen, Maaswinkel, IFBL-code: D7.35-43; Det. LD2029, 8/7/2012

BE, Prov. Antwerpen, Herselt, Langdonken, IFBL-code: D5.26-44; Det. LD2020, 15/7/2012

BE, Prov. Antwerpen, Schilde, Schildehof, IFBL-code: C5.21-23; Det. LD2042, 27/7/2012

Vals essenvlieskelkje

Hymenoscyphus pseudoalbidus V. Queloz, C.R. Grünig, R. Berndt, T. Kowalski, T.N. Sieber & O. Holdenrieder 2010

Substraat: zwarte, gestromatiseerde bladstelen en grote nerven van Es (*Fraxinus excelsior*)

Vruchtlichamen: schijf- tot zwak schotelvormig, 1-3 mm in diameter, wit tot crèmewit; gesteeld 1,5-2 mm, met donkere steelbasis, rood wordend bij kneuzing

Microscopie: (in leidingwater tenzij anders vermeld)

- Asci: 8-sporig; cilindrisch, 100-120 × 9,5-12,5 µm, met haken, J+ in Melzers reagens
- Parafysen: smal cilindrisch, 90 × 2,5 µm, volledig gevuld met sterk lichtbrekende druppels
- Sporen: (foto 4) scutuloïde (apicaal einde excentrisch), 16-25(28) × (3)4(5) µm, niet gesepteerd, bijna volledig gevuld met oliedruppels (LB, Lipid Bodies, 4,5-5), inhoud met 2 tot 5 middelmatige druppels met Ø 2,5-3 (4) µm en vele kleine druppels; kern met Ø 3 µm duidelijk waarneembaar

Fenologie: mei-juli (augustus)

*
**

NAGEKOMEN BERICHT – Wim Veraghtert

22

De these dat er een genetische mutatie zou gebeurd zijn bij het Essenvlieskelkje, die zou geleid hebben tot het ontstaan van *H. pseudoalbidus*, is intussen moleculair onderzocht én verworpen.

Volgens Zweedse onderzoekers (Bengtsson et al. 2012) ziet het ernaar uit dat beide soorten geen recente gemeenschappelijke voorouder hebben. Bovendien is de Europese populatie van *H. pseudoalbidus* genetisch homogeen, wat wijst op een stichter-effect: een beperkt aantal individuen ligt aan de basis van de populatie (Bengtsson et al. 2012). Dat voedt de theorie dat *H. pseudoalbidus* een invasieve exoot is (Queloz et al. 2011). Recent werd aangetoond dat de oorsprong van deze exoot in Azië te zoeken is (Zhao et al. - in druk). Daar was de soort al onder een andere naam bekend...

Referenties

Bengtsson, S.B.K., Vasaitis R., Kirisits, T., Solheim H., & Stenlid J. (2012). Population structure of *Hymenoscyphus pseudoalbidus* and its genetic relationship to *Hymenoscyphus albidus*. *Fungal Ecology* 5(2): 147-153.

Queloz V., Grünig C.R., Berndt R., Kowalski T., Sieben T.N & Holdenrieder O. (2011). Cryptic speciation in *Hymenoscyphus albidus*. *Forest Pathology* 41(2): 133-142.

Zhao Y.-J., Hosoya T., Baral H.-O., Hosaka K. & Kakishima M. (in druk). *Hymenoscyphus pseudoalbidus*, the correct name for *Lambertella albida* reported from Japan. *Mycotaxon*.

En de grootste paddenstoel is ...

Wim Veraghtert - wim.veraghtert@gmail.com

Paddenstoelen houden zich zelden aan richtlijnen uit handboeken. Dat bleek vorig najaar nog maar eens toen Natuurpunt op zoek ging naar de grootste vliegenzwam en het grootste exemplaar, met een hoeddiameter van 30,76 cm, alle records verbrak. Toen Bernicchia in 2005 zijn boek over houtzwammen (Polyporaceae) uitgaf, had hij duidelijk niet in het Guinness Book of records gekeken bij het publiceren van de maten van de lepenbuisjeszwam (*Rigidoporus ulmarius*): 20-30 cm. In het Book of Records editie 1990 staat die soort geregistreerd als 'grootste paddenstoel ter wereld'. Voor alle duidelijkheid: het gaat dan om de grootte van één vruchtlichaam. Dat stond op naam van een exemplaar dat op een dode iep in Engeland groeide, meer bepaald in de befaamde Kew Gardens in Surrey. De afmetingen van die paddenstoel waren in 1993 toegenomen tot 1,56 m op 1,37 m, met een totale omtrek van 4,53 m.

Zelf had ik verwacht dat we het grootste vruchtlichaam eerder bij tropische plaatjeszwammen zoals *Termitomyces* (foto) moeten gaan zoeken. Google maar eens op die naam en je vindt foto's van Afrikanen met paddenstoelen die bijna zo groot zijn als een paraplu. Die zwammen gaan een heel bijzondere relatie aan met termieten en groeien dus ook op termietenheuvels. Maar dat is weer een heel ander verhaal.

Termitomyces titanicus

Bron: <https://mycotopia.net/forums/wild-mushrooming-field-forest/34603-45-lb-edibles.html>

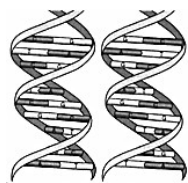
Intussen raakte bekend dat het record van de grootste paddenstoel niet meer op naam van de lepenbuisjeszwam staat: in 2011 werd op het Chinese eiland Hainan een resupinate houtzwam gevonden die nog vele malen groter was. Het vruchtlichaam in kwestie behoort tot de Aziatische soort *Fomitoporia ellipsoidea* en werd in een stuk oerbos op de onderkant van een dode eikenstam aangetroffen (met name *Cyclobalanopsis patelliformis*). Dat vruchtlichaam mat 10,85 m op 0,82 m, met een dikte van ca. 5 cm. De leeftijd van die paddenstoel werd op 20 jaar geschat, het versgewicht op 400-500 kg. Met zo'n 452 miljoen gaatjes wordt de sporenproductie van dit exemplaar op 1 biljoen (10^{12}) per dag geschat...

Bronnen

Anon. (2011). New World record for the largest fungal basidiome. *IMA Fungus* 2(2): 43-44.

Bernicchia A. (2005). Polyporaceae s.l. *Fungi Europaei* Vol. 10. Edizioni Candusso.

Uit de **moleculaire** keuken

Wim Veraghtert

Hier serveren we u geen schuimpjes, maar misschien wel zwaardere kost. Het DNA-onderzoek richt zijn pijlen steeds meer op de zwammenwereld en van de traditionele indeling in families en genera blijft – in sommige gevallen – geen spaander meer heel. Deze rubriek houdt je op de hoogte van de nieuwste resultaten uit het moleculair onderzoek.

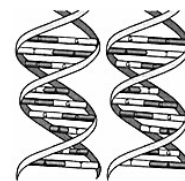
Hebben we binnenkort enkel nog buikzwammen?

Al eens van gasteromycetatie gehoord? Hiermee bedoelt men geen medische aandoening of behandeling, maar wel het feit dat de vorm van vruchtlichamen evolueert naar die van een buikzwam, met andere woorden: paddenstoelen waarbij het sporenpoeder inwendig rijpt. Andrew Wilson en collega's beschrijven in een recent artikel hoe het staat met de 'verbuikzwamming' van de paddenstoelenwereld.

Momenteel zijn 8,4 % van de gekende soorten uit de groep van de Agaricomyceten buikzwammen. Of we die laatste term nog mogen gebruiken, is een andere vraag. Want als het moleculair onderzoek van de voorbije jaren iets heeft duidelijk gemaakt, is het wel dat de buikzwammen geen homogene groep zijn. Het is een zootje ongeregeld van weinig verwante soorten, waarvan de voorouders te zoeken zijn bij plaatjeszwammen, gaatjeszwammen en koraalzwammen. Tot wat onder buikzwammen verstaan wordt, behoren ondermeer bovisten, stuifzwammen, stinkzwammen, aardsterren en nestzwammetjes. De ontwikkeling van dergelijke types vruchtlichamen zou een aanpassing geweest zijn aan ongunstige (droge) omstandigheden en aan nieuwe manieren om sporen te verspreiden (bijv. bij stinkzwammen). De opmerkelijke manier waarmee sporen bij niet-buikzwammen worden afgeschoten, vinden we bij buikzwammen helemaal niet terug. Dat kenmerk zijn ze klaarblijkelijk kwijtgespeeld. Thiers (1984) beargumenteerde al eerder dat de evolutie van niet-buikzwam naar buikzwam wellicht onomkeerbaar was, aangezien het weinig waarschijnlijk is dat buikzwammen ook een kiemvlies (hymenium) kunnen ontwikkelen en evenmin ingewikkelde mechanismen om sporen af te schieten.

Wilson en collega's bekeken het tempo waarin de soortontwikkeling van buikzwamachtigen in drie verschillende zwammengroepen plaatsvindt: de Sclerodermatinae (ondermeer de aardappelbovisten, die tot de Boletales behoren), de Phallomycetidae (waartoe aardsterren en stinkzwammen behoren) en de Lycoperdaceae (stuifzwammen en bovisten, die nauw verwant blijken te zijn met ondermeer parasolzwammen (*Lepiota*)). Uit hun bevindingen komt naar voren dat het ontwikkelingstempo bij de buikzwamachtigen hoger ligt dan in andere groepen. Zij voorspellen bijgevolg dat het aandeel van de buikzwammen ten opzichte van de rest van de fungi nog sterk zal toenemen. Computermodellen zijn zelden eenduidig: er wordt voorspeld dat

uiteindelijk 37 tot 85% van de Agaricomyceten tot de buikzwamachtigen zal behoren, een pak meer dus dan de 8,4% van het huidige soortenaantal. Bij deze hogere percentages zou een soort evenwicht bereikt worden. De theorie van Thiers (m.b.t. de onomkeerbaarheid) wordt door Wilson et al. ook erg waarschijnlijk geacht. Er komen dus meer buikzwammen aan, maar wij zullen het niet meer meemaken...

Bronnen

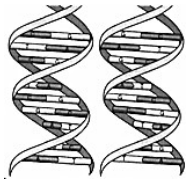
Wilson A. W., Binder M. & Hibbett D.S. 2011. Effects of gasteroid fruiting body morphology on diversification rates in three independent clades of fungi estimated using binary state speciation and extinction analysis. *Evolution* 65(5): 1305-1322.

Thiers, H. D. (1984). The secotioid syndrome. *Mycologia* 92: 1–8.

Nieuws van het satijnzwammenfront

Van de buikzwammen gaan we naadloos over naar de satijnzwammen, want die hebben sinds kort ook een buikzwam in hun midden. Van een truffelachtige paddenstoel die nog geen handvol keren gevonden is, werd de naam gewijzigd van *Richoniella asterospora* naar *Entoloma asterospora* (Baroni & Matheny 2011). Sinds truffels die melk geven (*Zelleromyces* sp.) gewoon tot de melkzwammen (genus *Lactarius*) behoren en onder de amanieten ook soorten zijn opgenomen waarvan de hoed niet opent (voormalige genus *Torrendia*; zie Sporen 3/3: 23), moeten we van zo'n naamswijziging niet meer achterover vallen. Bovendien is er weer een treffende gelijkenis tussen de truffelachtige *E. asterospora* en de rest van de satijnzwammen: de typisch hoekige sporen. Moleculair onderzoek bevestigt dat deze truffelachtige inderdaad een satijnzwam is als alle andere. Hetzelfde geldt voor een schelpachtig zwammetje dat op de schors van levende Rhododendrons gevonden is: *Rhodocybella rhododendri*, sinds 2011 herdoopt tot *Entoloma rhododendri*. Daarmee willen de onderzoekers het monofyletische karakter van het genus *Entoloma* behouden. Opmerkelijk, want eerder in 2011 publiceerden Baroni en collega's een studie waarin ze net dat monofyletische karakter betwistten (Baroni et al. 2011)! Het waren Delia Co-David en Machiel Noordeloos die in 2009 concludeerden dat het enorm diverse genus van de satijnzwammen toch allemaal nauw verwante soorten omvatte en afstamde van één gemeenschappelijke voorouder (zie Sporen 3/1: 28). Baroni en collega's lichtten er daarentegen een groepje uit: het kleine soortcomplex rond *E. vinaceum* (Okervoetsatijnzwam) en *E. turbidum* (Zilversteel-satijnzwam), gekenmerkt door, voor satijnzwammen, kleine en dunwandige sporen. Die behoren volgens hen tot een apart genus: *Entocybe*. Maar het feit dat in hun meest recente studie over dat genus met geen woord gerept wordt en *E. turbidum* er in de moleculaire boom weer mooi tussen de rest van de satijnzwammen staat, lijkt te impliceren dat *Entocybe* met stille trom wordt afgevoerd.

Nog meer satijnzwammennieuws werd ons op de nieuwjaarsbijeenkomst van de NMV gebracht door

Machiel Noordeloos. Ondanks zijn pensioen is deze mycoloog nog steeds betrokken bij lopende studies rond *Entoloma* in Europa, ondermeer bij een Spaans onderzoek dat *Entoloma sericeum* (en aanverwanten) onderzoekt. Dit is wellicht de meest voorkomende satijnzwam in Vlaanderen: een licht- tot donkerbruine graslandsoort met een sterke meelgeur. Over dat onderzoek is nog niets gepubliceerd maar uit de voorlopige resultaten blijkt alvast dat de brede soortopvatting die momenteel gehanteerd wordt, niet geheel strookt met de werkelijkheid. Zo is de gekende donkere variëteit *cinereo-opacum* minder nauw verwant met de variëteit *sericeum* dan gedacht en omvat het soortcomplex mogelijk ook cryptische soorten... Daarover horen we later meer.

Bronnen

Baroni T.J. & Matheny P.B. (2011). A re-evaluation of gasteroid and cyphelloid species of Entolomataceae of eastern North America. *Harvard papers in Botany* 16 (2): 293-310.

Baroni T.J., Hofstetter V., Largent D.L. & Vilgalys R. (2011). *Entocybe* is proposed as a new genus in the Entolomataceae (Agaricomycetes, Basidiomycota) based on morphological and molecular evidence. *North American fungi* 6(12): 1-19.

ZWAM

afdelingsnieuws

26

Beste ZWAM-vrienden,

Jullie worden door het bestuur van de ZWAM uitgenodigd op een 'voorjaarsbijeenkomst' te Heverlee op zaterdag 27 april 2013 om 14.30 u. met de hulp van Paul en Michèle Wieërs - Gros-Gean.

Plaats van het gebeuren: vzw De Alvinenberg, Gaston Feremanslaan 27 te Heverlee. Deze plaats is gemakkelijk bereikbaar met de wagen via de ring van Leuven. Neem de oprit naar de E40, dit is de Koning Boudevijnlaan, tot aan de volgende verkeerslichten. Daar rechtsaf de Celestijnenlaan in en dan de 1^e straat links, de Joos Florquinlaan. Die maakt eerst een bocht naar rechts en dan naar links. Neem vervolgens de 1e straat rechts en rij de straat tot op het einde, waar je rechts de parking kan oprijden. De zaal hoort bij een tehuis voor mentaal gehandicapten, dat in de woonwijk is ingeplant.

Voor deze bijeenkomst voorzien Michèle en Paul een koffietafel met taart, waarvoor een bijdrage van 5,00 euro/persoon wordt gevraagd, ter plaatse te betalen.

Wie wil deelnemen, mag zich inschrijven bij Paul en Michèle, hetzij via telefoon 016/48 02 57 of via e-mail paulwieers@hotmail.com, maar vóór 15 april 2013!

Uiteraard zullen we het over paddenstoelen hebben, maar niet alleen dat. Gezellig bijpraten en er een leuke namiddag van maken is de boodschap.

Onze prachtige bibliotheek is aangevuld met de volgende werken:

- ◆ Bidaud, Moëgne-Loccoz, Reumaux & Carteret, 2012, Atlas des Cortinaires, Pars 20. (Atl 007w)
- ◆ Braun Uwe & Cook Roger T.A., 2012, Taxonomic manual of the Erysiphales (Powdery Mildews). (Asc 037)
- ◆ Cléménçon Heinz, 2012, Großpilze im Mikroskop, (Deutsche Gesellschaft für Mykologie. Beiheft zur Zeitschrift für Mykologie. Band 12). (Aux 027)
- ◆ Van de Putte Kobeke, 2012, Hidden diversity exposed. A case study of *Lactifluus volemus* sensu lato. (Mag 065)
- ◆ Consiglio G., Antonini D. & Antonini M., 2012, Il Genere *Cortinarius* in Italia, Parte sesta. (Atl 035/6)

Met hartelijke dank aan Kobeke Van de Putte en André de Haan die ons respectievelijk de laatste twee werken schonken.

Voor geïnteresseerden zijn er, wegens dubbele levering, nog 3 exemplaren van "Großpilze im Mikroskop" van H. Cléménçon (hierboven) te koop aan 27 euro.

27

En verder...

- ◆ Ludwig Erhard, 2012, Pilzkompendium, Band 3, Beschreibungen (Atl 024f)
- ◆ Ludwig Erhard, 2012, Pilzkompendium, Band 3, Abbildungen (Atl 024e)
- ◆ Heinemann P., Rammeloo J., 1989, Flore illustrée des champignons d'Afrique Centrale, fascicule 14, Suillus, Tulosaeta (Atl 030m)
- ◆ Buyck B., 1993, Flore illustrée des champignons d'Afrique Centrale, fascicule 15, Russula 1 (Atl 030n)
- ◆ Buyck B., 1994, Flore illustrée des champignons d'Afrique Centrale, fascicule 16, Russula 2 (Atl 030o)
- ◆ Buyck B., 1997, Flore illustrée des champignons d'Afrique Centrale, fascicule 17, Russula 3 (Atl 030p)

Deze laatste vier werken werden aangebracht door Myriam de Haan en we danken haar hiervoor hartelijk!

Tot een volgende Sporen,

Lucy

Coolia 56 (1) (2013)

M. Boomsluiters beschrijft de eerste vondst voor Nederland van *Ophiostoma polyporicola*, een kogelvormige kernzwam met lange snavel die parasiteert op kaaszwammen. Paddenstoelennieuws uit Groningen krijg je van L. Rommelaars: één middag Lauwersmeergebied leverde 5 nieuwe soorten voor Nederland op: *Lachnum lunatum*, *Hymenoscyphus phascoides*, *Flagelloscypha punctiformis*, *Leptosphaeria libanotis* en *Stamnaria equiseti*. K. Roobeek laat ons weten dat Heideheksenbezemroest (*Uredo ericae*) voor het eerst gevonden werd in Nederland en algemeen blijkt in de duinen van Noord-Kennemerland. De inhoud van het boek "Niet zomaar een bos..." over 17 jaar paddenstoelonderzoek in het Coovels bos wordt uitgebreid voorgesteld door de auteurs zelf: L. Raaijmakers, H. van Hooff en H. Lambers. Th. W. Kuyper heeft het over onderzoek naar fossiele ectomycorrhiza. Een kleinere, blekere dubbelganger van *Arcyria cinerea* werd gevonden en beschreven door M. Jagers: *Arcyria riparia*. Een column van R. Chrispijn typeert de mycologen uit de verschillende landen waar hij aan werkweken deelnam. Wees gerust, de Vlaamse mycologen komen er goed uit als ontspannen genietters. Tenslotte werd *Phaeobotryosphaeria visci* voor het eerst in Nederland gespot en op naam gebracht door N. Dam & L. Rommelaars. Van deze soort verschijnt het anamorf op de bladeren en het teleomorf op de houtige stengels van Maretak.

Bulletin mycologique et botanique Dauphiné-Savoie n° 207 – November 2012

F. Armada vangt dit nummer aan met een overzicht van interessante *Cortinarius*-vondsten, waarbij *Cortinarius argenteoilacinus*, *C. alpicola* var. *salicis-herbaceae*, *C. xantholamellatus*, *C. deceptivissimus*, *C. rusticellus*, *C. submyrtilinus*, *C. subsafranopes* en *C. subulatus* met een beschrijving en kleurenfoto's de revue passeren. De eerste vondst van de lorkenbegeleider *Boletinus asiaticus* wordt belicht door C. Robin. In de bespreking komen ook nauw verwante *Boletinus*- en *Suillus*-soorten aan bod. Een nieuwe vezelkop wordt beschreven door A. Bidaud, A. Ferville en F. Armada: *Inocybe entolomatospora* sp. nov., een soort die verwant is met *I. umbratica* en *I. paludinella*. Een nieuwe vorm van *Lactarius acerrimus* (met pokdalige hoed) wordt beschreven door A. Bidaud & R. Fillion als forma *scrobipileus*, geïllustreerd met kleurenfoto's. Interessante vondsten uit de regio Grenoble worden voorgesteld door J.-L. Fasciotto, alle met kleurenfoto: *Sarcodon fuligineoviolaceus*, *Boletopsis grisea*, *Pseudomerulius aureus*, *Pluteus roseipes* en

Leratiomyces ceres. M. Martin bespreekt *Callistosporium luteo-olivaceum* (met kleurenfoto). Tenslotte worden de keratinofiele ascomyceten van het genus *Onygena* belicht door J.-M. Martin: *O. corvina* en *O. equina* (weerom met kleurenfoto's).

Field Mycology 13 (4) Oktober 2012

G. Kibby bespreekt de cantharelachtigen van het Verenigd Koninkrijk. Daarbij komen *Cantharellus amethysteus*, *C. cibarius*, *C. ferruginascens*, *C. friesii*, *C. melanoxeros*, *C. pallens*, *Craterellus cinereus*, *C. cornucopioides*, *C. lutescens*, *C. tubaeformis* en *C. undulata* aan bod, alle met kleurenfoto. Kibby besluit met een determinatiesleutel voor de hele groep. Vervolgens bespreken A.J. Termorshuizen en M.T. Veerkamp de bijzondere zwammenrijkdom bij Grove den in Nederlandse stuifzandrestanten. Daarbij komt de evolutie van de diversiteit in de periode 1985-2010 aan bod. Bedreigde en uitgestorven soorten worden afgebeeld: *Tricholoma focale*, *Cortinarius mucosus*, *Bankera fuligineoalba*, *Sarcodon squamosus*, *Phellodon tomentosus* en *Hydnellum caeruleum*. A.M. Ainsworth en A. Henrici geven een overzicht (met determinatiesleutel) van het genus *Coltricia* in Groot-Brittannië, met bijzondere aandacht voor de eerste Engelse vondst van *C. cinnamomea*. N. Legon belicht een wellicht vaak over het hoofd geziene soort: *Cheirospora botryospora*, een anamorf waarvan het teleomorfe stadium nog niet gevonden is (met kleurenfoto). G. Brand bespreekt verschillende roesten die op Dagkoekoeksbloem (*Silene dioica*) voorkomen: *Puccinia arenariae* en *P. behenis* (met kleuren- en microfoto's). Tenslotte besluit C. Hobart dit nummer met een bijdrage over een nieuwe hertentruffel voor Groot-Brittannië: *Elaphomyces cyanosporus* (met kleuren- en microfoto's).

Moixero Num. 4 (juni 2012)

Dit nummer start met een uitgebreide beschrijving van *Mycena bresadolana* door M.A. Pérez-de-Gregorio & J. Carbo (met kleuren- en microfoto's). J. Ballara & R. Mahiques vervolgen met hun reeks over bijzondere vondsten uit alpiene habitats in Catalonië, ditmaal *Cortinarius casimiri* var. *casimiri* en *Cortinarius fusisporus* (idem dito). Dezelfde auteurs degraderen in een volgende bijdrage *Cortinarius xanthosuavis* tot synoniem van *Cortinarius guttatus* (weer met kleuren- en microfoto's). 9 houtbewonende zwammen uit de Pyreneeën worden belicht door L. Escanez: ondermeer *Aleurodiscus amorphus*, *Cyphella digitalis*, *Auricularia mesenterica*, *Schizophyllum amplum* en *Biscogniauxia nummularia*.

Rivista di Micologia 55 n°2 (april-juni 2012)

Een nieuwe *Leucopaxillus* met anastomoserende plaatjes wordt beschreven door A. Buda, G. Consiglio, L. Setti e.a.: *L. agrippinae* sp. nov. (met kleuren- en microfotó's). Ook *L. mirabilis*, *L. alboalutaceus* en *L. paradoxus* worden geïllustreerd. A. Boffelli bespreekt vervolgens drie bijzondere pronkriders uit Noord-Italië: *Calocybe chrysenderon*, *C. naucoria* (= *C. fallax*) en *C. ochracea* (met kleuren- en microfotó's). Mediterrane russula's komen aan bod in de bijdrage van R. Jon: *Russula flavispora*, *R. helios*, *R. rubroalba* var. *rubroalba* en *R. rubroalba* var. *albocretacea*. Vier ongewone gordijnzwammen passeren de revue bij R. Tizzoni: *Cortinarius betuletorum*, *C. disjungendus*, *C. scaurotraganoides* en *C. cohabitans*. Tenslotte presenteert G. Liberti beschrijvingen van twee soorten knotszwammen: *Clavaria fumosa* en *C. fragilis*.

Schweizerische Zeitschrift für Pilzkunde 6/2012

Pyrenopeziza hypogaea is paddenstoel van de maand en wordt voorgesteld door N. Van Vooren (met kleurenfoto en microtekening). S. Melera gaat uitgebreid in op *Russula anatina* (met kleuren- en microfotó's). Verder is dit nummer gewijd aan allerlei paddenstoelvergiftigingen.

Österreichische Zeitschrift für Pilzkunde Heft 21 (2012)

In zijn negende bijdrage over bijzondere russula's in Oost-Oostenrijk beschrijft H. Pidlich-Aigner een nieuwe soort voor de wetenschap uit de sectie *Tenellae*: *Russula flavoides*, een symbiont bij Moseik (met microtekening en kleurenfoto's). A. Hausknecht bespreekt de eerste Duitse vondst van *Fayodia campanella*. Daarbij wordt de soort voor het eerst met een kleurenfoto geïllustreerd (plus microtekening). Dezelfde auteur vervolgt met een bijdrage over het genus *Simocybe* in Oostenrijk. Daarin worden 11 taxa (waaronder *S. iberica*, *S. conio-phora* en *S. quebecensis*) besproken en een determinatiesleutel is opgenomen. T. Rödiger en I. Krisai-Greilhuber onderzochten het typemateriaal van *Xerocomus luteovinaceus* ad int. en stelden ondermeer vast dat de sporenmaten niet volledig overeenkomen met de typebeschrijving door H. Engel. In de bijdrage van A. Hausknecht en I. Krisai-Greilhuber over de mycoflora van de lössgraslanden in Weinviertel is vooral de beschrijving van *Clitopilus wagramensis* (comb. nov.) het vermelden waard (met microtekening en kleurenfoto). Ook *Mycena dura*, *Calyprella laeta* en *Psathyrella* cf. *badiophylla* worden met kleurenfoto's afgebeeld. Zestien zeldzame soorten uit Oostenrijk worden tenslotte beschreven door A. Hausknecht, W. Klofac e.a.: *Climacodon pulcherrimus*, *Clitocybe puberula*, *Inocybe aurea*, *Lepiota rocabraunae*, *Cortinarius corrosus*, *C. phaeosmus*, *C. pseudoarcuatum*, *C. saporatus*, *C. urbicus*, *Lyophyllum flavobrunnescens*, *L. pseudosinuatatum*, *L. tomentellum*, *Peziza coquandii*, *Pseudobaeosporus celluloderma*, *P. paulochroma* en *Pseudorhizina sphaerospora* (waarvan het merendeel met kleurenfoto en/of microtekening wordt afgebeeld).

Der Tintling Heft 77, 4/2012

In portret 141 wordt *Lactarius azonites* besproken en geïllustreerd, portret 142 gaat over *Phellodon tomentosus*. Dr. S. Berndt beschrijft zijn voorjaarsvondst van *Coprinus strossmayeri*, een soort die in België slechts één keer werd gezien. M. Wilhelm toont een aantal witsporige plaatjeszwammen uit de familie Physalacriaceae: *Oudemansiella reticulata*, *Gloiocephala catinus*, *G. morcheloides* en *G. minimum*. Vijf zeldzame bekerzwammen worden macro- en microscopisch voorgesteld door H. Schubert, waaronder *Spooneromyces laeticolor* en *Melastiza flavorubens*. *Chlorophyllum molybdites*, een parasolzwam met groene sporen en in het oosten van de VS een wijd verspreide soort die bekend staat om zijn giftigheid, wordt hier door D. Winterstein morfologisch en taxonomisch besproken. Daarna wordt de sectie *Filipedes* (*Mycena filopes*, *M. flavescens*, ...) uit het genus *Mycena* uitgelicht en H. Schubert schreef een derde deel over ascomyceten met o.a. afbeeldingen van *Tuber borchii*, *T. rufum*, *Pachyploeus melanoxanthus*, *Hypoxylon chestersii* en *Thyridaria maculans*. Tenslotte krijgen we van A. Kunze een tekst over *Hygrophoropsis aurantiaca* en aanverwanten, zoals *Leucogyrophana mollusca*, *Coniophora putanea* en *Cantharellus friesii*.

Der Tintling Heft 78, 5/2012

Portret 143 geeft een macro- en microscopische beschrijving van *Inocybe aterospora*; portret 144 behandelt *Psathyrella caput-medusae*. Het schijnsclerotium van *Agaricus bohusii* wordt behandeld door P. Specht. D. Gewalt bespreekt het voorkomen van *Polyporus tuberaster* en W. Peltz schrijft over *Inocybe melanopus*. Het vervolg van de zeldzame bekerzwammen van H. Schubert gaat over *Lamprospora* en M. Wilhelm heeft het in dit nummer over de witsporige plaatjeszwammen uit de families Lyophyllaceae en Tricholomataceae. In het artikel over de Luxemburgse paddenstoelvrienden zie je op het einde een foto van Herman Mervielde en Marie-José Duprez. In deel 3 over het genus *Mycena* komt de sectie *Adonidae* aan bod. "Opmerkelijke paddenstoelen uit Nederland" werd geschreven door G. Keizer en gaat over: *Geastrum lageniforme*, *Clavaria daultonoyae*, *Allopsalliota geesterani* en *Conocybe aporos*. U. Schäfer beschrijft een bijzondere vondst: *Cortinarius mussivus*. Door D. Wiescholke wordt een overzicht van de stromakelkjes en sclerotiumbekertjes gegeven (met de genera *Scleromitrlula*, *Lanzia*, *Sclerotinia*, *Myriosclerotinia*, *Dumontinia*, *Botrytis* en *Monilinia*). Tenslotte worden alle paddenstoelen die naar duivels verwijzen bijeengebracht door H. Schubert.

Boletín de la Sociedad micológica de Madrid. Volumen 36. 2012

Een mediterrane vondst van een noordelijke soort: zo starten E. Rubio, C. Gelpi & J. Muñoz hun bijdrage over

Pseudombrophila guldeniae (met kleuren- en microfotó's). De truffel *Picoa melospora* mag na uitgebreide studie door P. Alvarado, G. Moreno & J.L. Manjon door het leven gaan als *Tuber melosporum* comb. nov. Een nieuwe knotszwam uit de Extremadura wordt beschreven door E. Rubio en C. Gelpi: *Macrotyphula cordispora*. J.B. Blanco-Dios belicht een zeldzaam ruitertje: *Contomyces brunneolilacinus* (met kleurenfoto en microtekening). De eerste Spaanse vondst van *Coprinellus sassii* wordt belicht door A. Ruiz Mateo (met kleuren- en microfotó's). *Comatricha nivalis* sp. nov. wordt beschreven als nieuwe nivicole myxomyceet uit Spanje, door G. Moreno, A. Sanchez & A. Castillo. Een aanvulling op de soortenlijst van natuurpark Somiedo wordt gepubliceerd door E. Rubio. Van de 104 nieuwe vondsten worden *Apiognomonina austriaca*, *Ciborinia bresadolae*, *Dermea ariae*, *Hymenoscyphus syringicolor*, *Hysteronaevia olivacea*, *Hysteropezizella fuscella*, *Symphysirinina charophylli*, *Neottiella ithacaensis*, *Octosporella erythro-*

tigma en *Trematosphaeria britzelmayneriana* met kleurenfoto's afgebeeld. Een bijdrage door M. Becerra & E. Robles over de mycoflora van het bekende park de Doñana wordt opgefleurd door foto's van *Pustularia patavina*, *Smardaea planchonis*, *Ramaria curta*, *Sarcodon amygdaliolens*, *Cortinarius arcanus*, *Entoloma philocistius*, *Gymnopilus arenophilus*, *Hygrocybe acutoconica* var. *pallidocarnea*, *Hygrocybe russocoriacea* f. *alba*, *Inocybe tarda* var. *sabulosa*, *Macowanites ammophilus* en *Gyroporus cyanescens* var. *lacteus*. Mooie kleurenfoto's van *Agrocybe pediades* var. *fimicola*, *Clitopilus pertenuis*, *Cortinarius aurantionapus*, *C. aureobtusus*, *C. paludineus*, *C. parvulisemen*, *C. sublatisporus*, *Entoloma nitens*, *Hygrophorus chrysodon* f. *cistophilus*, *Inocybe cicatrica*, *I. minima*, *Pholiotina vexans*, *Ramaria praecox* en *Russula parodorata* vinden we terug in het artikel van E. Suárez & D. Suárez-Gracia. Tenslotte vermelden we een etnomycologische studie van het genus *Suillus* wereldwijd, door D. Blanco, J. Fajardo e.a.

INSCHRIJVING VOOR HET KVMV-WEEKEND 2013

Plaats : "t Roodhof", Oostkamp (Brugge) van donderdag 7 november t/m zondag 10 november 2013

't Roodhof is een landelijk verblijfs- en seminariecentrum in een gerenoveerde neerhofhoeve in het Brugse Ommeland. Het is een idyllisch gelegen sociaal tewerkstellingsinitiatief van vzw Loca Labora. Wingene (de Gulke Putten), Beernem (het Bulskampveld), Park van Loppem, Beisbroek en Tudor zijn in de buurt.

De prijs per persoon voor het ganse verblijf **van donderdagnamiddag tot zondag na het middageten** bedraagt: **€ 199,00** voor een tweepersoonskamer. Een verblijf **van vrijdagavond (met diner) tot zondag na het middageten bedraagt € 134,00/pp** in een tweepersoonskamer. Voor een eenpersoonskamer dien je € 10,00 per nacht op te leggen. Dit is inclusief verzekering en afhuren microscopiezaal. We hebben 13 tweepersoonskamers en 4 gezinskamers gereserveerd. Determinatie/microscopie kan gebeuren in een sfeervolle, goed verlichte vergaderzaal. Ontspannen, lezen en bijpraten kan in de bar en ontspanningsruimte.

GELIEVE IN TE SCHRIJVEN vóór 24 maart 2013 bij Charlotte Pieters, Damsesteenweg 13, 8380 Dudzele-Brugge; tel. 050/59 93 85, gsm 0495/80 73 67 of bij voorkeur een e-mail naar: mycolotje@yahoo.com. Zij laat u weten wat er nog vrij is. Als bevestiging moet er **vóór 24 maart 2013** een voorschot van **€ 50,00 per persoon** gestort worden op rekening **IBAN: BE17 7370 1875 7621, BIC: KREDBEBB** van de KVMV te Antwerpen.

Voor meer informatie kunt u terecht op de blog van de Brugse Mycologische Werkgroep via de url:

<http://bmycow.wordpress.com/weekend-kvmv-2013/#comment-6>.

Charlotte

Index jaargangen 1 t/m 5

	nr.	p.		nr.	p.
1, 2, 3, ... 5,1 miljoen fungi?	4.4	21-22			
A					
<i>Agrocybe cylindracea</i> , Populierleemhoed in het onthaalcentrum van Het Vinne te Zoutleeuw	3.3	12-14			
<i>Amylostereum laevigatum</i> , De Jeneverbeskorstzwam	3.1	5-7			
<i>Ascobolus hawaiiensis</i> : een nieuwe soort voor België	5.2	12-14			
B					
Beukenroetschotelkje gaat vreemd!	4.3	9-11			
Bijzondere vondsten, Enkele — in een ongewoon droge periode	2.4	14-16			
Bijzondere vondsten, Enkele — uit 2008.....	2.2	16-18			
Brandplekken, Eén jaar — kijken	3.1	12-14			
Brandzwam, Een — op Glanshaver.....	4.3	11-14			
C					
Cantharel, De —, een veilige eetbare paddenstoel? ..	2.2	18-22			
Centrum van Brussel, Een dagje inventariseren in het —	3.1	18-20			
<i>Chromocyphella muscicola</i> , Uitkijken naar het Mosschelpje (—)	2.3	12-13			
<i>Coprinopsis (Coprinus) spilosporus</i> : een inktzwam met gevlekte sporen!	4.1	16-19			
<i>Coprinus curtus</i> , Paardenmestdonsinktwam (—) op mest van ezel	2.2	9-10			
<i>Coprinus echinosporus</i> , Het Wratsporig hazenpootje, een inktwam om naar uit te kijken	2.3	16-19			
<i>Coprinus lilatinctus</i> , Het Lila plooirokje: Plooirokjes bekennen kleur	2.4	5-7			
<i>Coprinus saccharinus</i> (Parelglimmerinktwam).....	1.2	10-12			
<i>Coprinus saccharomyces</i> , De Gistgeurinktwam.....	2.1	7-8			
<i>Cortinarius subtortus</i> waargenomen in Vlaanderen ...	4.4	6-8			
Crisis bij de beurs(zwammen).....	3.4	19			
Cryptische stekelzwammen	3.3	22			
Cyphelloïde zwammetjes, Enkele — onder de loep ...	4.2	6-9			
D					
<i>Deconica</i> , Recyclage van het genus —	3.1	29			
Droge zomers, trefzekere paddenstoelen?	3.3	11-12			
E					
<i>Entoloma moliniophilum</i> (Pijpenstrosatijnzwam) te Kalmthout: een tweede vondst voor België, de vijfde wereldwijd	5.1	9-12			
Essenziekte: een ernstige bedreiging voor onze Essen?	4.4	18-19			
F					
Fopelfenbankje, Weer gefopt door het — ?	5.2	24			
Fopzwammysterie ontrafeld?.....	3.4	18-19			
G					
<i>Galeropsis aporos</i> , Een bijzondere eindejaarsvondst, —	2.2	11-12			
<i>Geastrum campestre</i> , Ruwe aardster te Herent	2.4	11-13			
<i>Geastrum floriforme</i> , Bloemaardster	1.1	4-5			
<i>Geastrum schmidelii</i> , (Heideaardster) te Pellenberg .	3.1	7-11			
<i>Geopora sumneriana</i> (Cedergrondbekerzwam).....	1.2	5-7			
Gezwans noch gezwam	2.4	10-11			
Groot Schietveld in Brecht	4.2	10-13			
<i>Gyromitra gigas</i> , De Reuzenkluiszwam, een vondst van formaat	3.4	5-8			
<i>Gyroporus castaneus</i> , De Kaneelboleet te Diest	1.4	9-11			
H					
Halmverstikker met gast	1.3	18-19			
Hot topics op het IMC 9, het International Mycological Congress	3.3	18-20			
<i>Hydropus moserianus</i> (Trechtersapsteel): Zoektocht leidt naar de onbekende.....	4.3	15-19			
<i>Hygrocybe calciphila</i> (Kalkvuurzwammetje) in het Buitengoor te Mol	3.4	16-17			
<i>Hyphoderma argillaceum</i> , Fijnharig harskorstje, eerste vondst voor Limburg	2.3	10-12			
I					
Inktviszwammen, Een belevenis: een heksenkring van —	5.3	27-29			
Inktzwammen op naam brengen via het substraat, Deel 1. Coprientjes op mest.....	5.2	6-12			
Inktzwammen op naam brengen via het substraat, Deel 2. Coprientjes op hout	5.3	13-20			
Inktzwammennieuws, Nog meer —	5.2	24-25			
In memoriam Jan Vesterholt.....	4.2	24-25			
In memoriam Paul Van der Veken	5.3	2-8			
In memoriam Ruben Walleyne	1.4	2-6			
<i>Inocybe lacera / Inocybe subcarpta</i> - Look-alikes?.....	5.1	15-17			
K					
Kaalkopje, Een ongewoon uitziend —.....	5.1	7-8			
Klimaatverandering, Wijzigen paddenstoelen hun substraat- voorkeur door — ?.....	4.2	18-19			
Korrelhoeden moleculair bekeken.....	4.1	23-24			
Korstzwammen, Hoe zit dat nu met — ?	4.1	22			

	nr.	p.
Kroonroest, Moge de echte — nu opstaan.....	5.3	26
L		
<i>Lactarius acerrimus</i> , De Gekroesde melkzwam, op een oud gipsstort te Boom.....	2.3	6-10
<i>Lactarius cyathuliformis</i> (Kortstelelzenmelkzwam): toch niet zeldzaam.....	4.1	7-10
<i>Lentinellus ursinus</i> , De Fluweelzaagplaat, een tweede vondst voor Limburg.....	2.2	12-14
<i>Leucocoprinus medioflavus</i> , een nieuwe Plooi parasol voor Vlaanderen.....	3.3	8-11
<i>Lycogala epidendrum</i> , Het hoeft niet altijd — te zijn: <i>Lycogala conicum</i> en <i>L. exiguum</i> , de twee kleinste Boomwratjes	5.3	21-24
M		
<i>Macrocystidia cucumis</i> (Levertraanzwam) in het Niels Broek	3.4	15-16
<i>Mycena mucor</i> , (De Pantoffelmycena) onze kleinste <i>Mycena</i> ?	5.4	13-15
<i>Mycena</i> , — <i>filopes</i> en — <i>vitis</i>	1.2	7-9
<i>Mycena</i> , — <i>adscendens</i> & <i>Coprinus laanii</i>	1.2	12-13
Mycologenwensdroom, Een — ging in vervulling.....	2.1	9-10
Myco-medicijnen, Op een tentoonstelling van —.....	1.4	12-13
Myxomyceten, — op Populier in het Calmeynbos.....	1.3	6-11
N		
Natuurbericht, een nieuw medium over natuur.....	5.1	20-21
Nieuwe soorten in Ezemaal.....	2.1	10-13
P		
Paddenstoelen als “koestersoort” in Vl.-Brabant.....	5.1	12-15
Paddenstoelen zaten op schema.....	3.2	25
Paddenstoelen zoeken in Afrika, net even anders.....	4.2	20-22
<i>Paxillus validus</i> , De Grote krulzoom (—), geen Hahn die ernaar kraait?.....	3.2	9-13
<i>Phaeomarasmium erinaceus</i> , Egelzwammetjes te Diest	2.4	7-9
<i>Phaeosolenia densa</i>	1.1	6-7
<i>Phlegmacium</i> , —land Tirol.....	1.1	8-10
<i>Pholiotina rugosa</i> , Het Rimpelig breeksteeltje, minder breekbaar dan verwacht.....	2.3	13-16
Plaatjes kijken op het internet.....	4.1	20-21
Plooiroekjes, Over de Langsteelfranjehoed en andere —	3.2	24
<i>Podoscypha multizonata</i> , Tweede Vlaamse vondst van —	2.2	6-9
R		
Rare jongens, die amanieten....	3.3	22-23

	nr.	p.
<i>Roseodiscus formosus</i> , Purpersteeltjes (<i>Ceratodon purpureus</i>) zoeken om het Roze grondschildje (—) te vinden.....	5.2	14-16
<i>Russula laccata</i> (Gagelrussula), een misschien over het hoofd geziene soort.....	4.4	9-12
<i>Russula langei</i> , een harde “regenboogrussula”.....	3.2	13-14
S		
Saaie veldridderzwammen(?).....	5.1	24-25
Satijnzwammen onder de loep.....	3.1	28
<i>Sistotrema confluens</i> , Een vondst met een reukje: Stinktolletje of —.....	3.2	5-8
Speciale vondsten (Raf Leysen).....	3.2	21-23
Strophariaceae, Nieuwe inzichten in —.....	4.4	13-17
T		
<i>Taphrina amentorum</i> , De Elzenvlag.....	1.3	11-13
Terrils van Waterschei.....	5.2	17-20
Tiendeberg in Kanne (Riemst), een zeer belangrijk gebied voor graslandpaddenstoelen.....	5.4	5-10
Tractaet van de campernoillien.....	1.3	24-25
V		
Van saprotroof naar symbiont: geen weg terug!.....	5.3	25
Vezelkoppen geconsolideerd.....	3.2	24-25
Vlaams-Brabant, Prioritaire zwammen in —.....	1.3	22-24
Voorjaarssoorten 2008.....	1.2	14-16
<i>Vuilleminia</i> (Schorsbrekers): Dubbelgangers.....	4.1	10-15
W		
Waarom niet alle sporen wit en rond zijn.....	5.4	18-19
Wasplaten in de kijker.....	5.1	23-24
Wasplaten, — doen het goed langs het kanaal Gent-Brugge	1.3	19-22
Wasplaten, Kleine rode —.....	1.3	14-18
Weerhuisje, Bladblazer bepalend voor observatie van het — Pellenberg.....	2.2	15
Z		
Zeldzame variëteiten van algemene soorten?.....	3.3	15-17
<i>Zygospermella insignis</i> , een zeldzame sordariomyceet op mest van Wisent.....	4.3	6-8
Verdere en meer gedetailleerde indices zullen gepubliceerd worden op de in aanbouw zijnde website van de KVMV.		

COLOFON

SPOREN is een uitgave van de KVMV, de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging vzw.

Afdelingen: Antwerpse Mycologische Kring (AMK), Mycologische Werkgroep Limburg (Mycolim), Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep (OVMW) en Zelfstandige Werkgroep voor Amateurmycologen (ZWAM).

Voorzitter: Bernard Declercq

Molenbergstraat 1, 9190 Stekene - 0472/82 72 20 - bernard.declercq2@pandora.be

Ondervoorzitter: Robert De Ceuster

Kloosterbergstraat 34, 3290 Diest - 013/33 57 96 - robert.de.ceuster@scarlet.be

Penningmeester: Lieve Van Boeckel-Deceuninck

Berten Pilstraat 20, 2640 Mortsel - 03/455 01 27 - 0475/268 167 - lieve.deceuninck@skynet.be

Secretaris: Peter Verstraeten

Draverstraat 29, 9810 Nazareth - 09/385 41 74 - verstraeten.peter@skynet.be

Ledenadministratie: Myriam de Haan

Leopoldstraat 20, bus 1.1, 2850 Boom - 03/888 75 14 - myriam.de.haan@skynet.be

Overige bestuurders:

André De Kesel, Haesaertsplaats 15, 2850 Boom - 02/260 09 38 - adk@br.fgov.be

Gut Driesen-Tilkin, Kruisheideweg 32, 3520 Zonhoven - 011/72 59 24 - driesen.tilkin@gmail.com

Richard Pawlowski, Naaldert 8, 3550 Heusden-Zolder - richard.pawlowski@scarlet.be

Roosmarijn Steeman, Bist 66, 2500 Lier - 0485/68 88 48 - roosmarijn.steeman@gmail.com

William Coeck, Brandstraat 40, 2850 Boom - 03/888 42 89 - william.coeck@pandora.be

Wim Veraghtert, Bist 66, 2500 Lier - 0496/97 87 79 - wim.veraghtert@gmail.com

Internet: KVMV: www.kvmv.be
Mycolim: www.mycolim.be

AMK: www.kamk.be
ZWAM: www.kvmv.be, afdeling ZWAM aanklikken

Verantwoordelijke bibliotheek:

Lucy de Nave, Jan Van Rijswijcklaan 277, 2020 Antwerpen - lucy.denave@antwerpen.be

FUNBEL

Secr.: Emile Vandeven, Kleinewinkellaan 53 bus 1, 1853 Strombeek-Bever, 02/2677418 - vandeven.emile@skynet.be

Lidmaatschap KVMV 2013: bedraagt 18,00 euro (gezinslidgeld 20,00 euro) te storten op rekening 737-0187576-21 van de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging, Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen. Voor buitenlandse leden bedraagt het lidmaatschap 20,00 euro (22,00 euro voor een gezin). De eventuele bankkosten worden gedragen door de opdrachtgever. IBAN-nummer BE17 7370 1875 7621, BIC-code KREDBEBB. *Sterbeekia* en de nieuwsbrief *sporen* (4 maal/jaar) zijn begrepen in het lidgeld.

↘ Sporen ✓

Verantwoordelijke uitgever: Danny Minnebo, Kleine Molenstraat 19, 9290 Overmere

Redactieleden: Georges Buelens, Robert De Ceuster, Gut Tilkin, Wim Veraghtert en Peter Verstraeten

Eindredactie en layout: Danny Minnebo - 09/367 95 49 - minnebo.troch@pandora.be

Verzending: Christine Van Lommel, Jozef Verbovenlei 34, 2100 Deurne

Ieder lid kan publiceren in *Sporen*. **Teksten** voor volgend nummer moeten **vóór 1 mei 2013** gemaïld worden naar de eigen afdelingscoördinator:

AMK	> Wim Veraghtert	- wim.veraghtert@gmail.com
MYCOLIM	> Gut Tilkin	- driesen.tilkin@gmail.com
OVMW	> Peter Verstraeten	- verstraeten.peter@skynet.be
ZWAM	> Georges Buelens	- georges.buelens@telenet.be

Foto's of figuren in de tekst worden best nog eens afzonderlijk meegestuurd als beeldbestand, bijvoorbeeld .jpg.

Sporen wordt gerealiseerd met de steun van het Provinciebestuur van Antwerpen.

COPYRIGHT ©

Het copyright voor tekst en illustraties van de artikels berust bij de Koninklijke Vlaamse Mycologische Vereniging (KVMV). Auteurs behouden het recht om de eigen tekst en illustraties voor andere doeleinden te gebruiken. Het is niet toegestaan volledige of gedeelten van artikels of illustraties over te nemen zonder toestemming van de redactie.

ISSN 2030-367X

Sporen

Sporen 6/1

Maart 2013

Driemaandelijks

Nieuwsbrief van de

Koninklijke Vlaamse

Mycologische Vereniging

V. U. D. Minnebo

Kleine Molenstraat 19

BE-9290 Overmere

Verzending:

C. Van Lommel

Jozef Verbovenlei 34

BE-2100 Deurne

03/322 64 06

Afgifttekantoor: Berchem 1/2

Erkenningsnummer P508807

België - Belgique

P. B.

2600 Berchem 1/2

8/4784